

AS PÕLVA HAIGLA

FUNKTSIONAALNE ARENGUKAVA

I ETAPP

Uuendatud seisuga 03.2023

Sissejuhatus.....	4
1. Arengukava aluseks olevad strateegilised eesmärgid	5
1.1. Üldised strateegilised eesmärgid	5
2. Teeninduspiirkonna kirjeldus	8
2.1. Teeninduspiirkonna üldisloomustus	8
2.2. Vastutuspiirkonna suurus ja rahvastik	9
2.3. Vanuseline koosseis	10
3. Ülevaade tervishoiuteenustest.....	14
3.1. AS Põlva Haigla ravitegevus perioodil 2019-2022	14
3.1.1. Erakorraline meditsiin.....	14
3.1.2. Statsionaarne ravi.....	15
3.1.3. Päevaravi	18
3.1.4. Ambulatoorne ravi	18
3.1.5. Operatsioonid, protseduurid, uuringud.....	19
3.1.6. Taastusravi.....	21
3.1.7. Muud tervishoiuteenused.....	23
3.1.8. Sotsiaalteenused.....	24
3.2. Tervishoiuteenuste kasutamine maakonnas	24
3.3. AS Põlva Haigla Esmatasandi Tervisekeskus.....	27
3.3.1. Üldarstiabi teenus.....	27
3.3.2. Koduõendusteenus.....	28
3.3.3. Füsioteraapia teenus	29
3.3.4. Ämmaemanda teenus	29
3.3.5. Vaimse tervise õe teenus	29
3.3.6. Sotsiaalnõustamise teenus.....	30
3.3.7. Ambulatoorsed eriarstiabiteenused.....	30
4. Ravimahtude planeerimine aastani 2030.....	31

5. Tervishoiutöötajate vajadus	37
6. Struktuuriüksuste loend	42
6.1. Meditsiinilised struktuurid	42
6.2. Tugiteenused	43
7. Juhtimine	43
8. Töökorraldus	44
9. Arengukava koostamise alused	46
Kokkuvõte	47

Sissejuhatus

Käesoleva dokumendi eesmärgiks on anda ülevaade AS Põlva Haigla hetkeolukorrast ning võimalikest arengusuundadest perioodil 2023-2040. Dokument on sisendiks funktsionaalse arengukava II etapile, mille alusel otsustatakse AS Põlva Haigla hoone arendustegevused.

Arengukava koostamisel on aluseks võetud Eesti Vabariigi tervishoiupoliitika ja –strateegia hetkeolukord ning arengusuunad. Lähtutud on riigi poolt heaks kiidetud määrustest ja seadusandlusest ning haiglavõrgu ja arstlike erialade arengukavadest. Sisendandmetena on kasutatud AS Põlva Haigla strateegilisi dokumente ja haigla personali intervjuude tulemusi ning Statistikaameti prognoose.

Käesolevas dokumendis kirjeldatakse AS Põlva Haigla vastutuspiirkonna rahvastikunäitajaid, AS Põlva Haigla ravitegevust perioodil 2019-2022, planeeritavaid ravimahte perioodiks 2023 - 2040 ning haigla personali hetkeolukorda ja tulevikuvajadust. Rahvastiku prognoosimisel tuginetakse Statistikaameti prognoosile. Täiendavalt on kirjeldatud haigla strateegilisi eesmäärke ja pikaajalisi arengusuundi.

Käesolev dokument valmis esialgsel kujul 2017. aasta veebruaris ja märtsis ning ajakohastati 2022. aasta lõpus ja 2023. aasta alguses. Koostajad tänavad kõiki, kes aitasid kaasa arengukava valmimisele.

1. Arengukava aluseks olevad strateegilised eesmärgid

1.1. Üldised strateegilised eesmärgid

Põlva Haigla visiooniks on olla Kagu-Eesti meditsiinikeskus, mis pakub kvaliteetset eriarsti-, õendusabi- ja rehabilitatsiooniteenust. Haigla üldeesmärgiks on, et kõigil abivajajatel on AS Põlva Haiglas head võimalused tervishoiu- ja rehabilitatsiooniteenuse saamiseks ja oma tervisliku potentsiaali arendamiseks. Haigla üheks oluliseks prioriteediks on ka esmatasandi tervishoiuteenuste kättesaadavuse tagamine – sellel põhjusel rajati 2018. aastal Põlva Haigla esmatasandi tervisekeskus. Põlva Haigla strateegiliste eesmärkide püstitamisel ning neid toetavate tegevuste planeerimisel on lähtutud haigla pikaajalistest arengusuundadest. Haigla üldeesmärgist tulenevad strateegilised eesmärgid on jaotatud järgnevasse valdkondadesse:

1. Patsientide/klientidega seotud eesmärgid

Eesmärk I: Haigla teenused on osutatud kvaliteetselt.

Eesmärk II: Haigla on teeninduspiirkonna elanikele esimeseks valikuks eriarsti-, õendusabi- ja rehabilitatsiooniteenuse vajadusel.

Eesmärk III: Haigla on piirkonna elanikele kvaliteetset taastusravi teenust pakkuv asutus.

Eesmärk IV: Põlva Haigla tegevused toetavad esmatasandi tervisekeskuse tegevust.

Eesmärki toetavad tegevused: haiglas korraldatakse regulaarselt rutiinset kvaliteedikontrolli, tekkinud probleemide analüüsi ning uuendatakse ja täiendatakse kvaliteedi kontrolli süsteemi. Jätkatakse juba väljatöötatud kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamist, seda muuhulgas pidevalt parendades. Kvaliteedi tagamiseks toimub kvaliteedi järelevalve aastaringset. AS Põlva Haigla arendab koostöös SA Tartu Ülikooli (TÜ) Kliinikumi ning Põlvamaa kohalike omavalitsustega eeskätt Põlva maakonna elanikkonna teenindamiseks kaasaegse keskuse, kus osutatakse nii ambulatoorset (s.h päevaravi) kui statsionaarset eriarstiabi, samuti ka nii ambulatoorset kui statsionaarset õendusabi. Lisaks pakub AS Põlva Haigla Lõuna-Eesti inimestele taastusravi osakonnas võimalust nii statsionaarseks, päeva- kui ka ambulatoorseks taastusraviks. Tervisekeskuse rajamiseks ehitati uus hoone AS Põlva Haigla territooriumile, mis on haiglahoonega ühendatud. Esmatasandi tervisekeskuse loomine haiglaga samale alale tagab erinevate tervishoiuteenuste parema integreerituse ja suhtluse perearstide ning haigla vahel ning mugavama teenuse kasutuse maakonna inimestele.

2. Teenustega seotud eesmärgid

Eesmärk I: Välja on töötatud kaasaegsed juhendmaterjalid ja standardid töötajatele.

Eesmärk II: Iga patsiendi/kliendi kohta on välja töötatud kaasaegsed eriarstiabi, õendus-, hooldus- ja rehabilitatsiooniplaanid.

Eesmärk III: Välja on töötatud konkreetsete indikaatorid erinevate protsesside (õendus, hooldus, eriarstiabi, juhtimine) hindamiseks.

Eesmärk IV: Olemas on info valdkonna uute suundumuste kohta, koostatud ja ellu viidud on uute teenuste plaan.

Eesmärk V: Välja on töötatud haigla tööks vajalikud kaasaegsed IT lahendused.

Eesmärki toetavad tegevused: haigla kaasajastab järjepidavalt juhendmaterjale ja standardeid, eriarstiabi, õendus-, hooldus- ja rehabilitatsiooniplaane ning tagab sisekommunikatsiooni efektiivse toimimise, lisaks panustab protsesside hindamiseks indikaatorite väljatöötamisse.

3. Organisatsiooniga seotud eesmärgid

Eesmärk I: Haigla omab toimivat kvaliteedijuhtimissüsteemi.

Eesmärk II: Haigla on Lõuna-Eestis positiivse imagoga ja hästi tuntud.

Eesmärk III: Info (teabe) liikumine organisatsioonis ja organisatsiooni väliselt on tõhus ja toimiv.

Eesmärk IV: Haigla koostöö erinevate sihtgruppidega on toimiv.

Eesmärki toetavad tegevused: jätkatakse juba välja töötatud kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamist, seda muuhulgas pidevalt parendades. Kvaliteedi järelvalve on pidev. Korraldatakse terviseedenduslikke tegevusi ning tehakse koostööd perearstide, teiste haiglate ja omavalitsustega.

4. Personaliga seotud eesmärgid

Eesmärk I: Haigla personalivajadus on hinnatud.

Eesmärk II: Haigla töötajad on kompetentsed, motiveeritud ja arengule orienteeritud.

Eesmärk III: Haiglal on toimiv personali tunnustamissüsteem.

Eesmärk IV: Haigla on koolitus-praktikabaasiks ning osaleb teadustöös.

Eesmärki toetavad tegevused: juhatus kindlustab personali hulga ja kompetentsi. Haigla võtab tööle sobivate isikuomadustega, vastavalt koolitatud töötajaid, kes suudavad

vastutada oma tegevuse eest ja tagada patsienti/klienti rahuldava teenuse. Lisaks tagab sõbraliku töökeskkonna, mis suurendab töömotivatsiooni, soodustab koos- ja meeskonnatööd ning tugigruppide tekkimist. Haigla võimaldab regulaarset täiendõpet ja osalemist arendustegevustes. Jätkatakse varasema personali motiveerimissüsteemiga: paika on pandud mitmed tunnustuse viisid (mittesuitsetajad saavad ühe lisapuhkepäeva, töölt lahkumise hüvitis pikaajalistele töötajatele, meelepidamine tööjuubelite ning tähtpäevade puhul jne), toetused (nt jõulutoetus, sünnitoetus jmt) ja soodustused (nt ujula ja jõusaali kasutamiseks, kõigile töötajatele laienevad pakkumised koostööpartneritelt jne).

5. Ressurssidega seotud eesmärgid

Eesmärk I: Tagatud on haigla finantsiline jätkusuutlikkus.

Eesmärk II: Tagatud on patsientide/klientide ootustele ja vajadustele vastav materiaalne baas.

Eesmärk III: Töökeskkond, sisustus ja töövahendid vastavad töötajate vajadustele.

Eesmärki toetavad tegevused: haigla keskkonnale orienteeritud strateegia näeb ette tervisliku töökoha edendamist. Personalile pakutakse jätkuvat kaasaegset ja motiveerivat töökeskkonda.

2. Teeninduspiirkonna kirjeldus

2.1. Teeninduspiirkonna üldiseloostus

AS Põlva Haigla peamiseks teeninduspiirkonnaks on Põlva maakond. Lisaks AS Põlva Haiglale on piirkonnas ka teisi meditsiiniteenuste osutajaid: üldarstiabi teenust osutab 16 perearsti, samuti asub maakonnas AS Räpina Haigla. AS Räpina Haigla pakub koduõendusteenust, ambulatoorset eriarstiabi ning statsionaarse õendusabi teenust. AS Põlva Haigla on ainus Põlvamaal asuv üldhaigla, mille osutatavate teenuste hulka kuuluvad nii ambulatoorne eriarstiabi, erakorraline meditsiin, intensiivravi, statsionaarne aktiivravi, iseseisev õendusabiteenus kui ka rehabilitatsiooniteenused. Lisaks on piirkonnas erateenuse osutajaid. Juba pikemat aega pakuvad koduõendusteenust lisaks eelmainitutele ka OÜ TNP Konsultatsioonid ja Riia Palm Õendusabi. Lisaks AS Põlva Haigla poolt pakutavatele ambulatoorsetele taastusraviteenustele pakuvad piirkonnas erafüsioteraapiateenust (sh kodused seansid) OÜ LM Füsioteraapia ja Värska Sanatoorium. Oftalmoloogi teenust pakub piirkonnas SA Tartu Ülikooli Kliinikum ning psühhiaatria teenust OÜ Jaanson & Lääne, AS Qvalitas Arstikeskus ja erateenusena FIE Krista Ruus.

Käesolevalt pakub AS Põlva Haigla eriarstiabi 15 erialal. Erialadel, millel ei ole regioonis ühe eriarsti jaoks täies ulatuses mahtu, kasutatakse nn visiitarstide teenust. Taoline töökorraldus võimaldab tagada kvaliteetse eriarstiabi kiirema kättesaadavuse oma maakonna elanikele.

Piirkonna ämmaemanda iseseisvaid vastuvõtte teostab AS Põlva Haigla, samuti on haigla 2022. aastal Eesti Tervisekassa lepingupartneriks ambulatoorse günekoloogiateenuse pakkumisel. Lisaks osutab AS Põlva Haigla Noorte Nõustamiskabinet seksuaalnõustamise ja sõltuvusainete alast nõustamise teenust nii Põlvas kui ka Räpinas.

AS Põlva Haigla osaleb Tervisekassa ennetusprojektides: emakakaelavähi varajase avastamise projekt, noorte reproduktiivtervise projekt ja suitsetamisest loobumise nõustamise projekt. Veel osaletakse Tervise Arengu Instituudi poolt läbiviidavas tuberkuloosi otseselt kontrollitava ravisüsteemi projektis.

AS Põlva Haigla pakub nahaarsti, günekoloogi ja neuroloogi teenust AS Räpina Haiglas. Lisaks rendib haigla pinda SA Tartu Kiirabi kahele brigaadile.

Haiglal on tihedad koostöösuhted esmatasandi teenuseosutajatega. Koostöö on tõhus, sest perearstikeskus asub haiglaga ühisel taristul. Perearstid kasutavad haigla osutatavaid laboratoorseid ja diagnostilisi teenuseid. Esmatasandi teenuseosutajatel on võimalus omal valikul suunata patsiente nii eriarstiabi kui iseseisva õendusabi teenustele kas AS Põlva Haiglasse või mõne teise nende poolt valitud teenuseosutaja juurde.

2020. aasta andmete põhjal olid ambulatoorsele vastuvõtule pöördunud isikutest 75,1% Põlva maakonna elanikud, statsionaarsetest haigetest olid Põlva maakonna elanikud 73,8% ja päevaravi patsientidest 69,0%. Ülejäänud juhtudel oli tegemist mõnest teisest maakonnast pärit patsientidega. Keerukamad ravijuhud suunatakse SA Tartu Ülikooli Kliinikumi, mis on regiooni piirkondlik eriarstiabi pakkuja. Osad maakonna patsiendid saavad abi ka AS Lõuna-Eesti Haiglast. Otsused patsiendi ravi toimumiskoha osas on juhupõhised ja lähtuvad konkreetse patsiendi ravi vajadustest.

2.2. Vastutuspiirkonna suurus ja rahvastik

Põlva maakond AS Põlva Haigla teeninduspiirkonnana hõlmab maa-ala suuruses 2164,52 km². Põlva maakonna koosseisu kuulub 3 valda ning 2 vallasisest linna, Põlva ja Räpina. Statistikaameti andmetel elab Põlva maakonnas 23 989 inimest (1. jaanuari 2022. aasta seisuga) ning 1 km² kohta on 13,2 elanikku. Tõmbekeskusi määratletakse tööjõu pendelrände, õpirände ja/või avalike ning erateenuste tarbimise alusel. Põlva maakonna administratiivseks keskuseks on vallasisene linn Põlva. Teiseks maakonna tõmbekeskuseks on Räpina linn.

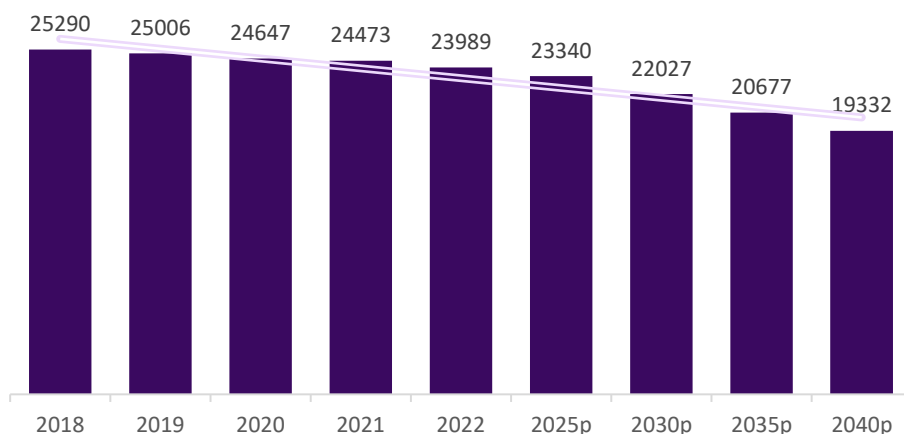
2022. aasta seisuga on suurima rahvaarvuga omavalitsus Põlva vald (koos vallasisese Põlva linnaga), kus elab 55,8% maakonna elanikest. Rahvaarvu poolest suuruselt teine omavalitsusüksus on Räpina vald (koos vallasisese Räpina linnaga), kus elab 25,5% elanikest. Väikseim vald on Kanepi vald (18,7%). Põlva linn asub geograafiliselt maakonna keskel ning rahvaarvu (5454 elanikku 2022 1. jaanuari seisuga) poolest on tegemist suuruselt üheksateistkümnenda linnaga Eestis.

Põlva maakonna rahvaarv on olnud aastatel 2010 – 2022 langustrendis, suurenedes vaid 2016. aastal, ning ka edasipidiseks prognoositakse taas rahvastiku vähenemist. Rahvaarvu vähenemise taga on nii püsiv negatiivne liive kui ka väljaränne piirkonnast. Probleemiks on just nooremaealiste väljaränne maakonnast suurematesse keskustesse.

Statistikaameti prognoosi kohaselt kaheneb aastaks 2030 rahvaarv 1962 inimese võrra (8,2%) ning sellele järgneva kümne aasta jooksul 2695 inimese võrra (12,2%). Seega on oodata rahvaarvu languse jätkumist.

Põlva maakonna asustustihedus on 13,2 elanikku km² kohta, mis on Eesti keskmisest enam kui kaks korda väiksem. Mandri-Eesti maakondadest on hõredamini asustatud veel vaid Võrumaa, Järvamaa, Jõgevamaa, Raplamaa ja Läänemaa. Kõige tihedamalt on asustatud Põlva vald, kus on ühe ruutkilomeetri kohta 19,0 elanikku, seejuures Põlva linnas on 995,3 elanikku ruutkilomeetri kohta. Räpina vallas (sh vallasisene linn) on 10,3 inimest ruutkilomeetri kohta. Valdadest on väikseima asustustihedusega Kanepi vald 8,5 elanikuga km² kohta.

Põlva maakonna rahvaarv

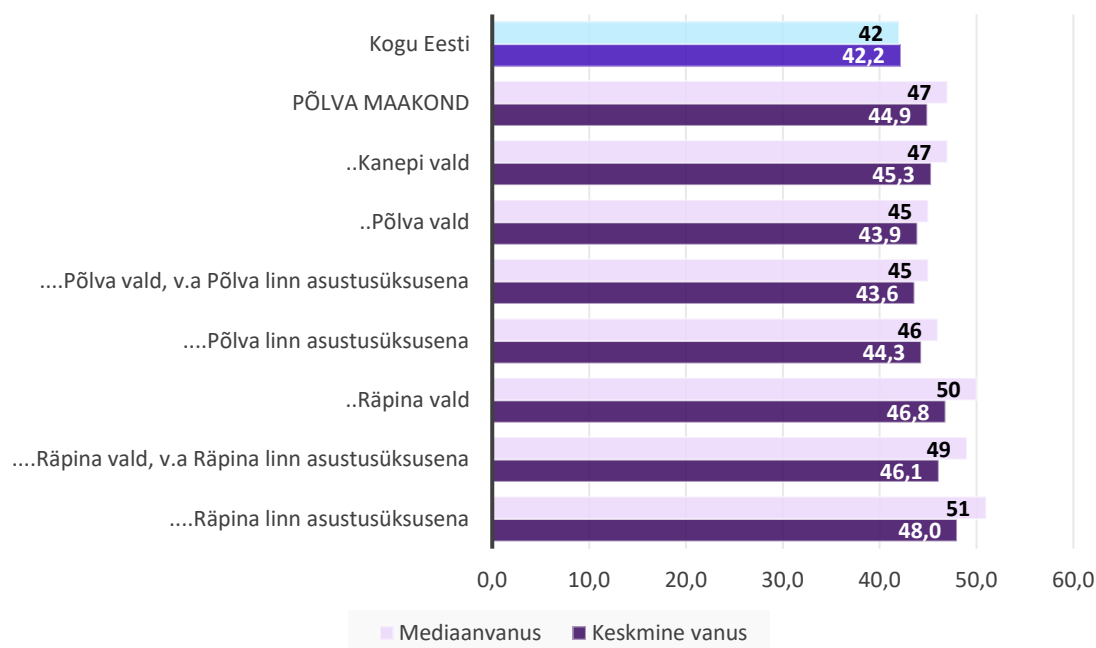
Joonis 1. Põlva maakonna rahvastiku dünaamika perioodil 2018-2022 (1. jaanuari seisuga) ning prognoos aastateks 2025-2040. (Allikas: Statistikaamet)

2.3. Vanuseline koosseis

Eesti inimeste keskmine vanus on vastavalt 2021. aastal Statistikaameti poolt läbi viidud Eesti rahva- ja eluruumide loendusele tõusnud võrreldes eelmise loendusega 2011. aastal 1,4 aasta võrra 42,2 eluaastale (mediaanvanuseks 42 eluaastat). Tööealiste hulk on vähenenud, laste ja vanemaealiste osakaal aga tõusuteel. Põlva maakonnas oli loenduse põhjal laste osakaal ligi 15,0%, tööealiste (15-64) osakaal veidi üle 60,0% ning vanemaealisi (65+) ligi 25,0%. Kui kahe esimese nimetatud grupi osakaalud on võrreldes Eesti keskmisega madalamad ning võrreldes 2011. aastaga langustrendis (vastavalt ca 16,0% ja 64,0%), siis vanemaealisi on Põlva maakonnas ligi 5,0% rohkem kui kogu Eestis ning võrreldes 10 aasta taguse ajaga on see hulk märgatavalt suurenenud. Vanemaealiste (65+ a) hulgaga asetub Põlva maakond maakondade võrdluses viiendale kohale. Vaid neljas muus maakonnas on see kõrgem ning kõigis ülejäänutes madalam.

2018. aasta haldusreformi järgselt on Põlva maakonnas kolm valda: Räpina, Põlva ja Kanepi vald. Kõikides nendes valdades on keskmine vanus üle 43 ning mediaanvanus lausa üle 45 eluaasta – vastavalt 46,1 ja 49 Räpina vallas, 43,6 ja 45 Põlva vallas ning 45,3 ja 47 Kanepi vallas. Allolevalt jooniselt on näha vanuseline jaotus Põlva maakonna valdade ja linnade kaupa, võrdluseks Eesti keskmine.

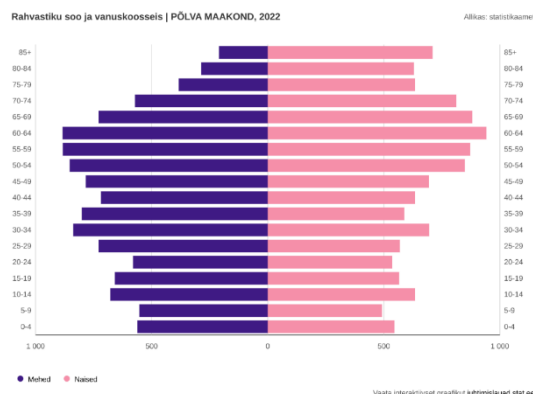
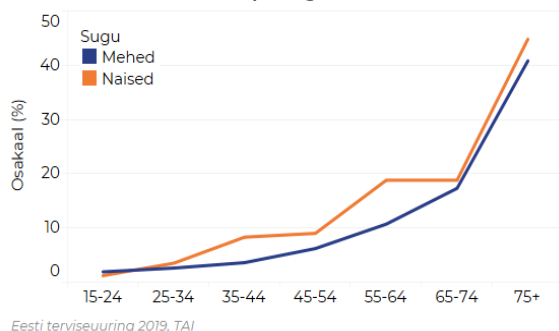
Keskmine ja mediaanvanus aastal 2021

Joonis 2. Keskmine ja mediaanvanus Põlva maakonna piirkondades aastal 2021, võrdluseks Eesti keskmine. (Allikas: Statistikaamet)

Paljude haigusrühmade (südame-veresoonkonna haigused, pikaajalised kroonilised haigused jne) puhul on nõudlus tervishoiuteenuse järele seotud otseselt vanemate (65+ aastat) inimeste arvuga. 2019. aastal läbi viidud Eesti terviseuuringu (osa Euroopa terviseuuringust) kohaselt kaebab vähemalt ühe kroonilise haiguse või pikaajalise terviseprobleemi olemasolu üle 65% täiskasvanutest. Alates 65-ndast eluaastast tõusis see protsent juba 83-ni ning vanuse kasvades veelgi. 2021. aastal avaldatud läbilõikeline populatsioonipõhine uuring krooniliste haigusseisundite ja multimorbiidsuse esinemissagedusest Eestis tõi välja, et ajavahemikul 2015-2017 oli üks krooniline haigus ligi pooltel ning vähemalt kaks kroonilist haigust kolmandikul eestlastest. Uuriti 55 kroonilise haiguse esinemise osas ning tõdeti, et krooniliste haiguste ja multimorbiidsuse tõenäosus suureneb vanusega. Järgnevatel joonistel (joonis 3) on visualiseeritud kirjeldatud uuringute tulemused.

Elanike osakaal (15-aastased ja vanemad), kes kinnitasid vähemalt ühe toimetulekupiirangu esinemist

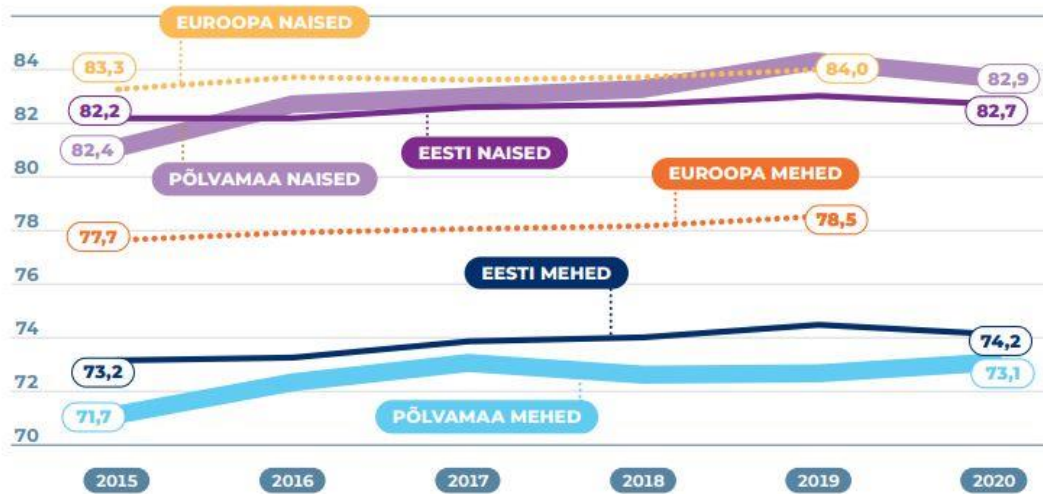
Joonis 3. Põlva maakonna rahvastiku struktuur võrdluseks Eesti elanike poolt raporteeritud toimetulekupiirangu esinemise sagedusele. (Allikad: Tervise Arengu Instituut ja Statistikaamet)

2022. aastal ületas 65+ aastaste elanike osakaal Põlva maakonnas Eesti kui terviku vastavat näitajat 3,9% võrra ning Statistikaameti prognoosi kohaselt peaks 2030. aastal olema Põlva maakonnas 65+ aastasi elanikke 6,0% võrra enam kui Eestis tervikuna. Seega on Statistikaameti prognoosi kohaselt antud vanusegrupi osakaal kogurahvastikust Põlva maakonnas kasvamas, jõudes 2030. aastaks 29,1%. Vanemaealiste hulga kasv ning Põlvamaa elanike tervena elatud aastad, mis on 10 aasta võrra madalamad kui Eestis keskmiselt, toovad endaga suurema nõudluse mitmete tervishoiuteenuste järele (joonis 4 ja 5).

Tervise Arengu Instituudi ja Põlvamaa Arengustrateeria 2035+ andmetest lähtuvalt selgub, et Põlvamaal on maakondade võrdluses halvimal näitajal kolmes kategoorias: 16-aastaste ja vanemate tervisest tingitud piirangute esinemine igapäevategevustes, vigastuste tõttu haiglaravil viibinud inimeste kordaja ning puudega inimeste osatähtsus. Kokku on Põlvamaa kolme halvima näitajaga maakonna hulgas seitsme rahvastiku tervise näitaja puhul üheteistkümnest. Sellest tulenevalt võib järeldada, et maakonnas on tervishoiuteenuste vajadus kõrgel tasemel ning ajas järjest suurenev.

Oodatav eluiga (vanuses 0 aastat)

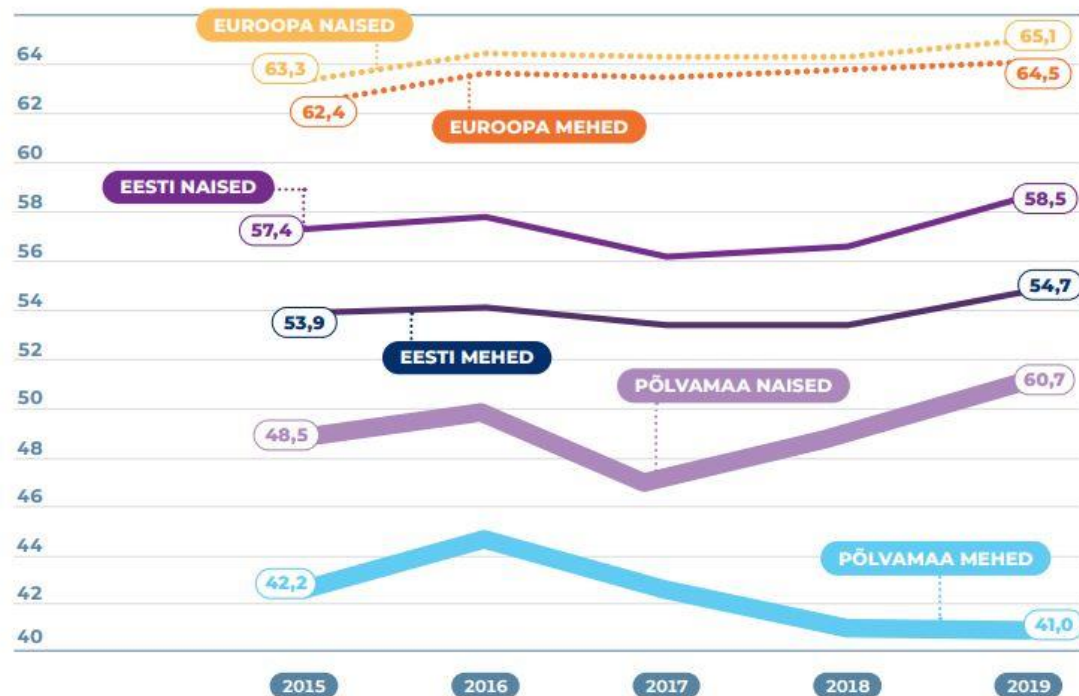
ALLIKAD: Eurostat, Statistikaamet

Joonis 4: Põlvamaa inimeste oodatav eluiga võrreldes Eesti ning Euroopa andmetega. (Allikas: Põlvamaa tervise ja heaolu ülevaade 2022)

Tervena elada jäänud aastad (vanuses 0 aastat)

ALLIKAS: Eurostat, Statistikaamet

Joonis 5: Põlvamaa inimeste tervena elada jäänud aastad võrreldes Eesti ning Euroopa andmetega. (Allikas: Põlvamaa tervise ja heaolu ülevaade 2022)

Tabel 1. 65+ aastased elanikud Eestis ja Põlva maakonnas.

Aasta	65+ elanike osakaal Eestis (%)	65+ elanike osakaal Põlva maakonnas (%)	65+ elanike arv Põlva maakonnas	Muutus Põlva mk-s võrreldes 2019. aastaga (%)
2019	19,8	22,3	5577	-
2020	20,0	22,8	5609	0,5
2021	20,4	23,4	5723	1,1
2022	20,4	24,4	5849	2,1
2023p	21,0	24,4	5829	2,1
2024p	21,3	25,2	5940	2,9
2025p	21,6	25,8	6019	3,5
2030p	23,1	29,1	6410	6,8
2035p	24,2	32,1	6639	9,8
2040p	25,6	35,2	6798	12,9

Allikas: Statistikaamet 2022; osaliselt AS Põlva Haigla arvutused.

3. Ülevaade tervishoiuteenustest

3.1. AS Põlva Haigla ravitegevus perioodil 2019-2022

Viimastel aastatel on kogu tervishoiu fookuses olnud COVID-19 kriisi lahendamine. Ka AS Põlva Haiglal tuli korduvalt luua koroonaosakond ning tegeleda ka haiglasiseste haiguspuhangutega. Kogu haigla voodifondist oli kõrghetkel koroonahaigetega hõivatud lausa kuni 50,0%. Kriisiga tuli üldkokkuvõttes haigla edukalt toime; haiglasisesed kolded said kiirelt lahendatud ning teistele lõunapiirkonna haiglatele oldi heaks koostööpartneriks. Koroonakriis mõjutas seega oluliselt haigla plaanilise töö mahtusid aastatel 2020-2022.

3.1.1. Erakorraline meditsiin

Erakorralise abi osutamine toimub ööpäevaringselt: erakorralise meditsiini osakonnas tegeletakse erakorraliste terviseseisundite esmase diagnoosimise ja raviga, misjärel suunatakse patsient edasisele haiglaravile või koju.

Erakorralist abi osutati 2022. aastal ööpäevas keskmiselt 16,1 patsiendile, s.o ligikaudu 0,7 patsienti tunnis, ning aastas kokku 5881 patsiendile. 2021. aastaga võrreldes suurenes 2022. aastal ravimaht 844 külastuse võrra (16,8%). Erakorraliste haigete hospitaliseerimisi oli 2022. aastal 950, statsionaari suunati seega ööpäevas keskmiselt 3 haiget.

Tabel 2. Erakorralise meditsiini statistika perioodil 2019-2022.

Näitaja	2019	2020	2021	2022
Külastuste arv	5358	4765	5037	5881
<i>sh. toodud kiirabiga</i>	1087	1060	1341	1495
<i>roheline triaazikategooria</i>	2361	2081	1887	2493
<i>kollane triaazikategooria</i>	1608	2090	2725	2938
<i>oranž triaazikategooria</i>	229	285	255	278
<i>punane triaazikategooria</i>	74	81	89	83
Hospitaliseerimised	1154	963	1104	950

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

3.1.2. Statsionaarne ravi

Statsionaarse ravitegevuse maht mõõdetuna voodipäevade arvu järgi on perioodil 2018 – 2022 AS Põlva Haiglas olnud aastati kõikuv, kuid viieaastase perioodi lõpuks kahanenud 3%, mis tuleneb arstliku ressursi vähesusest. Statsionaarse ravi puhul on kõige patsiendirohkemad erialad sisehaigused ja üldkirurgia. Vaatlusalusel perioodil on üldiselt näha hospitaliseeritute arvu vähenemist. Mitmed erialad ei ole tänaseks enam AS Põlva Haiglas esindatud – lisaks sünnitusabile puudub täna ka laste statsionaarne ravi. 2018. aastaga võrreldes on 2022. aastaks suurenenud sisehaiguste osakonda ning iseseisvasse statsionaarsesse õendusabisse hospitaliseeritute arv. Aastatel 2019-2020 oli tõusuteel ka statsionaarse taastusravi patsientide hulk, kuid 2022. aastal jäi see alla isegi 2017. aasta taseme. Oma rolli selles mängib kindlasti COVID-19 pandeemia ning sellest tulenenud vajadus haigla tööd ümber korraldada. Kuna taastusravi puhul on tegemist plaanilise raviga, siis see oli üks esimesi, mille puhul vähendasime voodikohtade arvu selleks, et koroonahaigete voodikohti suurendada.

Statsionaarne ravitegevus on AS Põlva Haiglas viimasel viiel aastal muutunud efektiivsemaks – keskmine voodihõive on tõusnud 67,5%-lt 73,5%-ini. 2022. aastal oli sisehaiguste profiili voodihõive lausa 91,4% ning kirurgia profiili voodihõive 72,0%. Sisehaiguste osakonnas pidi küll 2022. aastal personali puuduse tõttu voodeid vähendama. Kui muude osakondade voodihõive on olnud aastate lõikes pigem kasvuteel, siis iseseisvas statsionaarses õendusabis on toimunud langus 2018 aastaga 84,5%-lt 71,1%-ni, aga selle põhjuseks on aastatega suurenenud voodite arv. Hospitaliseeritute arv on statsionaarses õendusabis viie aasta jooksul suurenenud 46% võrra. Taastusravis oli pandeemia-eelne voodihõive märkimisväärne 93,6%, mis lähiaastatel on kahjuks oluliselt madalam mõjutatuna kriisiaegsest töö ümberkorraldamise vajadusest ning personali puudusest. Keskmine ravikestus on nimetatud perioodil kasvanud 9,8 päevalt 11,6 päevani. Muutus üldkirurgia ravikestuses oli 7,3 päevalt 8,5 päevani ning

sisehaigustes 7,8 päevalt 9,6 päevani. Taastusravis on keskmine ravikestus kasvanud 10,6 päevalt 13,6 päevani. Iseseisvas statsionaarses õendusabis aga on olnud suur kõikumine: 2018. aastal oli ravi keskmiselt 28,5 päeva pikk, 2019 juba 36,4 päeva ning 2022 kõigest 19,5 päeva. Kasvanud on ka ravijuhu keskmine maksumus. Vaatlusalusel perioodil on suurenenud Tervisekassa lepingumaht ja ravijuhtude arv ning, ravijuhu keskmine maksumus on kasvanud, sest haigete keskmine vanus ja ka haiguste raskusaste on aastatega tõusnud (2022 aasta statsionaaris ravitud haigete keskmine vanus on võrreldes 2020 aastaga tõusnud 4%).

Tabel 3. AS Põlva Haigla statsionaarse ravitegevuse statistika perioodil 2018-2022.

Näitaja	Aasta	Ravi- voodid kokku	Sise- haiguste voodid	Kirurgili- sed voodid	Taatus- ravi voodid	Inten- siivravi voodid	Güneko- loogia voodid	Õedus- abi voodid
Ravi- voodid	2018	100	34	14	10	4	6	30
	2019	100	34	14	10	4	6	30
	2020	100	34	14	16	4	2	30
	2021	100	36	13	11	4	0	36
	2022	90	29	17	8	4	0	36
Hospitali- seeritud	2018	2523	859	422	197	234	354	321
	2019	2558	1125	364	312	N/A	333	259
	2020	2047	1094	388	293	N/A	2	268
	2021	2188	1219	461	143	N/A	N/A	363
	2022	2050	991	544	47	N/A	N/A	468
Voodi- päevad	2018	24 621	8427	3155	2152	528	782	9255
	2019	27 151	8719	3787	3415	538	738	9680
	2020	24 999	8892	3614	3252	686	2	8553
	2021	25 655	11 422	3703	1709	786	N/A	8035
	2022	23 881	9677	4479	683	644	N/A	9089
Voodi- koormus	2018	246,2	247,9	225,4	215,2	132	130,3	308,5
	2019	271,5	256,4	270,5	341,5	134,5	123	322,7
	2020	250	261,5	258,1	203,2	171,5	1	285,1
	2021	256,6	317,3	284,8	155,4	196,5	N/A	223,2
	2022	266,5	330,3	263,5	83,3	161	N/A	258,9
Voodi- hõive	2018	67,5	67,9	61,7	59	36,2	35,7	84,5
	2019	74,4	70,3	74,1	93,6	36,8	33,7	88,4
	2020	68,3	71,5	70,5	55,5	46,9	0,3	77,9
	2021	70,3	86,9	78	42,6	53,8	N/A	72,3
	2022	73,5	91,4	72,2	23,4	44,1	N/A	70,9
Kesk- mine ra- vikestus	2018	9,8	8,5	7,3	10,6	1,45	2,2	28,5
	2019	10,6	7,7	10,3	10,9	1,45	2,2	36,4
	2020	12,3	8,3	9,2	11,3	1,85	1	32
	2021	11,6	9,3	8,5	11,5	1,8	N/A	22,1
	2022	11,6	9,6	8,5	13,6	1,95	N/A	19,5

Allikas: Tervise Arengu Instituut, 2023.

3.1.3. Päevaravi

Päevaravi maht on 2022. aastaks võrreldes 2019. aastaga langenud 28% võrra. Peamine põhjus on günekoloogia päevaravijuhtude vähenemine (75%), samuti on viimastel aastatel olnud vähem päevaravijuhte sisehaiguste, taastusravi ning otorinolarüngoloogia erialadel. Ravijuhtude arv on kasvanud üldkirurgia erialal (138,9%). Sisehaiguste päevaravijuhtude muutuse põhjuseks on pediaatriliste patsientide vähenemine.

Tabel 4. AS Põlva Haigla päevaravi ravijuhtude statistika perioodil 2019-2022.

Eriala	2019	2020	2021	2022
Üldkirurgia	211	302	373	504
Sisehaigused	71	28	18	35
Taastusravi	31	31	6	0
Otorinolarüngoloogia	170	121	53	81
Günekoloogia	584	135	128	146
KOKKU	1067	617	578	766

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

3.1.4. Ambulatoorne ravi

Ambulatoorse ravitegevuse kogumaht on arstide ja õdede visiitide alusel aastatel 2019 – 2022 olnud kõikuv. Ravitegevuse kogumaht oli madalaim 2020. aastal ning võrreldes kõrgeima, 2019. aastaga ligi kolmandiku võrra madalam. 2022. aastal oli ambulatoorsete vastuvõttude hulk taas tõusuteel, ehkki mitte veel 2019. aasta tasemel. Võrreldes 2021 aastaga on 2022. aastal ambulatoorse töö maht kasvanud 16,7%. Vaatlusalusel perioodil tehti ambulatoorseid visiite kõige enam günekoloogia erialal, millele järgnesid kirurgia ja neuroloogia. Oluliselt on suurenenud psühhiaatria vastuvõttude arv. Günekoloogia ravijuhtudes oli vahepealsetel aastatel langus sünnitusteenuse ümberkorraldamise tõttu. Küll aga on 2022. aastal teostatud vastuvõttude arv eelneva aastaga võrreldes suurenenud 34,4%.

Tabel 5. AS Põlva Haigla ambulatoorse ravitegevuse statistika perioodil 2019-2022.

Ambulatoorne ravi: visiitide arv	2019		2020		2021		2022	
	Arst	Õde	Arst	Õde	Arst	Õde	Arst	Õde
Endokrinoloogia	1469	282	1264	349	1301	147	1361	172
Gastroenteroloogia	0	0	6	0	114	0	314	0
Kardioloogia	518	0	392	0	479	0	583	0
Nefroloogia	16	0	126	0	116	0	0	0
Pulmonoloogia	118	0	163	0	388	0	389	0
Sisehaigused	816	3	206	35	685	33	460	64
Kirurgia	4322	0	2657	25	3080	0	3858	0
Pediaatria	1206	0	149	0	99	0	237	0
Günekoloogia	4449	923	1559	1699	2637	1622	3579	2146
Neuroloogia	3300	0	2437	5	3171	3	2543	23
Otorinolarüngoloogia	1108	0	1182	0	1276	0	1406	0
Dermatoveneroloogia	818	410	813	904	721	1264	480	1919
Psühhiaatria	1032	268	670	289	751	186	2271	86
Taastusravi	2539	0	1865	0	2093	0	1585	0
Erakorraline meditsiin	1425	0	564	0	38	0	105	5
KOKKU	23 136	1887	14 053	3306	16 949	3255	19 171	4415

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

3.1.5. Operatsioonid, protseduurid, uuringud

2022. aastal teostati AS Põlva Haiglas 932 operatsiooni ja 3223 kirurgilist protseduuri. Alates 2019 aastast on päevakirurgiliste operatsioonide arv järjest kasvanud. Võrreldes 2019 aastat 2022 aastaga on kasv olnud 32,9%. 2019-2021 toimus statsionaarsete operatsioonide pidev vähenemine (28,7%), sest järjest enam operatsioone teostatakse päevakirurgias. 2022 aga investeeriti uutesse seadmetesse ja seetõttu saab teostada haiglas järjest keerukamaid operatsioone. 2022 teostati 2021 aastaga võrreldes statsionaaris 30,4% enam operatsioone. Ambulatoorselt teostatud kirurgiliste protseduuride arv on 2019-2022 kasvanud 72,7%.

Kõige enam teostati aastal 2022 statsionaaris laparoskoopilist koletsüstektoomiat, endoskoopilist etmoidektomiat, ninavaheseina plasitilist korrektsiooni ja rinoplastikat. Päevakirurgias teostati kõige enam tonsillektomiat, perifeerse närvi liidetest vabastamist (*nervus medianus*) ja dekompressiooni, aga ka uvulopalatofarüngoplastikat ning naha leiooni ekstsiooni erinevates piirkondades.

Tabel 6. Operatsioonide arv perioodil 2019-2022.

Operatsioonid	2019	2020	2021	2022
Päevakirurgilised	514	555	598	683
Statsionaarsed	268	223	191	249
KOKKU	782	778	789	932

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

Tabel 7. Kirurgiliste protseduuride arv perioodil 2019-2022.

Kirurgilised protseduurid	2019	2020	2021	2022
Ambulatoorsed	1641	2308	2417	2834
Päevakirurgilised	59	20	17	37
Statsionaarsed	344	495	390	352
KOKKU	2044	2823	2824	3223

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

Patsientide efektiivsele ravile aitavad kaasa kaasaegsel tasemel teostatavad terviseuuringud ning diagnostiliste võimaluste areng, mis on kaasaegsale üldhaiglale omased – röntgen, ultraheliuuringud, endoskoopia, spiromeetria, funktsionaaldiagnostilised, kardioloogilised uuringud, laboratoorsed uuringud ja taastusravi teenused. Samuti on alates 2019. aastast lisandunud kompuutertomograafia võimekus. Erinevate terviseuuringute ja raviprotseduuride mahud perioodil 2019-2022 on toodud välja alljärgnevas tabelis.

2019-2020 võis näha diagnostiliste uuringute koguarvu langust (5,6%), kuid 2021 kasvas nende arv taas oluliselt, ületades 220 000 uuringu (45,8%). 2022 tõusid uuringute arvud veelgi ja võrreldes 2021. aastaga tõusis uuringute maht 4,3% 4-aastase perioodi jooksul vähenes enim funktsionaaldiagnostiliste uuringute arv (18,4%), mida on suuresti põhjustanud sünnitusteenuse ümberkorraldamine ja seetõttu loote kardiotokograafia uuringumahtude vähenemine. Viimase nelja aasta jooksul suurenes enim endoskoopiateenuste kasutus (175,2%). Kui vaadelda aastaid 2021 ja 2022 näeme, et kõikides uuringugruppides on mahud tõusnud, enim endoskoopiauuringutes (41,6%), kõige vähem funktsionaaldiagnostika (ligi 5,9%) osas.

Ka järgnevatiks aastateks prognoosib haigla uuringute arvu mõningast kasvu hiljuti lisandunud kompuutertomograafia võimekuse ning endoskoopiliste uuringute kättesaadavuse ja kvaliteedi paranemise tõttu. Samuti suurenevad laboriuuringute mahud lisandunud analüsaatorite tõttu.

Tabel 8. Uuringute/diagnostika statistika perioodil 2019-2022.

Uuringud/diagnostika	2019	2020	2021	2022
Vereringeelundid (EKG, KoormusEKG, holter, ehho)	3106	2590	2825	2951
Loode (kardiotokograafia)	788	125	131	144
Hingamiselundid (spirograafia, bronhodil. test)	128	108	143	187
Funktsionaaldiagnostika teenused kokku	4022	2823	3099	3282
Kompuutertomograafia	1307	1550	2587	2686
Röntgen	7184	6480	7661	8509
Ultraheli	4257	3652	4678	4794
Radioloogiateenused kokku	11 441	10 132	12 339	13 303
Ösofago-gastroduodenoskoopiad	266	316	403	517
Entero-, kolo-, ano- ja proktoskoopiad	49	87	127	290
Suu, neelu ja kõri uuringud	161	317	395	503
Endoskoopiateenused kokku	476	720	925	1310
Kliinilise keemia uuringud	91 116	84 380	121 465	131 536
Vere, kehavedelike ja eritiste, rakkude uuringud	25 638	20 600	25 050	27 241
Hüübimissüsteemi uuringud	1873	1342	3062	2079
Immunohematoloogilised uuringud	2681	2552	2614	3004
Mikrobioloogilised uuringud	3892	5636	8676	8026
Immuunuuringud	20 180	21 840	34 491	35 539
Geneetilised uuringud	1247	3476	12 082	8189
Laboriuuringud kokku	146 627	139 826	207 440	215 614
KOKKU	162 566	153 501	223 803	233 509

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023; Tervise Arengu Instituut, 2022.

3.1.6. Taastusravi

AS Põlva Haigla taastusravi osakonnas pakutakse ägeda või kroonilise haiguse või vigastuse tõttu häirunud funktsioonidega patsiendile kompleksset ravi taastusravi spetsialistide poolt. Taastusravi eesmärgiks on aidata haigel säilitada või parandada füüsilisi ja funktsionaalseid võimeid. Taastusravi osakond pakub järgmisi ambulatoorseid teenuseid: taastusarsti vastuvõtt, füsioterapeudi teenus, füsioteraapia basseinis, tegevusteraapia, aparaadne füsioteraapia, vesiravi, soojaravi, käsimasaaž, lümfiteraapia, soolakamber, psühholoogilised

ja logopeedilised uuringud ning nõustamine ja sotsiaalnõustamine. Rehabilitatsiooniteenustena pakutakse ka muusikateraapiat ja loovteraapiat.

Taastusravi teenuste mahud on 2022. aastaks 2018. aastaga võrreldes ligikaudu 5,0% tõusnud. 2019. aastal olid teenuste mahud suurimad, aga 2020 aastast langesid mahud COVID-19 tõttu. Kõige suurem muutus on toimunud aparaatravi puhul, kus 2018. aastaga võrreldes langes teenuse maht 2022. aastal ligikaudu 57,6% võrra. Mahu langus tuleneb sellest, et teenus liigub järjest enam aktiivse sekkumise poole ja passiivsed modaalsused omavad pigem toetavat funktsiooni. Langust võis märgata ka mitmetes teistes tabelis välja toodud passiivsetes teenustes (nt soolaravi, vesiravi). Võrreldes 2018. aastaga suurenesid 2022. aastal psühhoterapia (ligi 68,6%), logopeedilise ravi (ligi 41,0%) ja füsioterapia (ligi 17,0%) ning basseinis teostatud füsioterapia mahud.

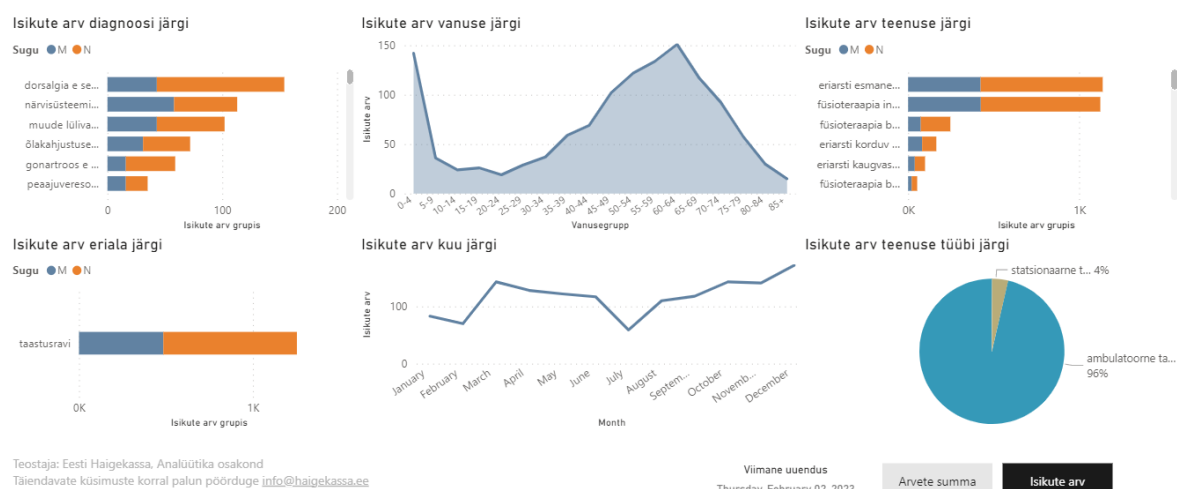
Tabel 9. Taastusravi teenuste arv perioodil 2018-2022.

Protseduurid	2018	2019	2020	2021	2022
Füsioterapia	23 388	31 394	25 356	27 394	27 364
Aparaatravi	1626	1325	438	195	690
Soojusravi (parafiin, osokeriit)	1421	1622	380	332	522
Vesiravi	342	142	81	67	20
Vesivõimlemine	0	0	2745	2300	3381
Massaaž	5466	5692	2806	2472	1960
Soolaravi	526	548	267	76	59
Logopeediline ravi	617	530	526	1001	870
Tegevusteraapia	571	23	0	62	305
Psühhoterapia	650	530	515	849	1096
KOKKU	34 607	45 419	36 431	36 403	36 267

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023; Tervise Arengu Instituut, 2022.

Tervisekassa andmebaasi andmetel sai Põlva maakonnas aastal 2022 taastusravi teenuseid 1253 isikut. Kuigi teenuseid osutati sisuliselt igas vanuses inimestele, võib näha kahte rohkem taastusravi teenuseid vajanud vanusegruppi: 0-4 ning 60-64 eluaastat (joonis 6). Nendes gruppides oli isikute arv ligikaudu 150 vaatlusalust aasta kohta. Vajadus taastusravi teenuste järele hakkas taas suurenema 25. eluaastast, olles tipus vanuserühmas 60-64 eluaastat ning langedes seejärel taas vanuse kasvades tasapisi. Arvestades Põlva maakonna elanike vanuselist struktuuri ja prognoose, on edaspidistel aastatel vajadus taastusravi teenuste järele tõenäoliselt päevakohane teema. Võimalus kodu lähedal kvaliteetset taastusraviteenust saada

aitab vähendada ebavõrdsust tervises. Tervise ebavõrdsuse vähendamine on ka Rahvastiku Tervise Arengukava 2020-2030 oluline eesmärk.

Joonis 6. Taastusraviteenuste kasutus Põlva maakonnas aastal 2022. (Allikas: Eesti Tervisekassa, 2023)

3.1.7. Muud tervishoiuteenused

AS Põlva Haigla osutab piirkonnas koolitervishoiuteenust. Koolitervishoiuteenuse eesmärk on tagada õpilaste heaolu ning toetada nende normaalset arengut ja kasvamist. AS Põlva Haigla osutab koolitervishoiuteenust Põlva Koolis, Põlva Gümnaasiumis, Põlva Jakobi Koolis, Roosi Koolis, Johannese Koolis Rosmal ja Krootuse Põhikoolis.

AS Põlva Haigla osutab koduõendusteenust Põlva ja Kanepi vallas. Lisaks osutab maakonnas koduõendusteenust ka AS Räpina Haigla.

AS Põlva Haigla osutab maakonnas õendusteenust väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse pakkuja juures. Hetkel osutatakse teenust neljas hooldekodus – Põlva valla hooldekodu, Krootuse hooldekodu, Karaski hooldekodu ning Põlgaste hooldekodus ja kohe alustatakse teenuse pakkumist ka Põlva valla hooldekodu uutes lisandunud hoonetes.

AS Põlva Haigla osaleb ka kolmes Tervisekassa ennetusprojektis: emakakaelavähi varajase avastamise projekt, noorte reproduktiivtervise projekt ja tubakast loobumise nõustamise projekt. Veel osaletakse ühes Tervise Arengu Instituudi terviseedenduslikus projektis, milleks on tuberkuloosi otseselt kontrollitava ravisüsteemi projekt.

3.1.8. Sotsiaalteenused

AS Põlva Haigla osutab rehabilitatsiooni teenust olenemata patsiendi elukohast. Pakutakse nii sotsiaalset kui tööalast rehabilitatsiooniteenust, mille eesmärk on parandada puudega inimese iseseisvat toimetulekut, soodustada töötamist või tööle asumist ja suurendada ühiskonnas osalemist. Haiglal on heal tasemel Rehabilitatsioonikeskus puuetega inimestele. Rehabilitatsiooniteenust osutatakse nii lastele, tööealistele kui ka eakatele, nii füüsilisel kui ka psühhiaatrilisel põhjusel kui ka liitpuude korral. Kasutusel on rehabilitatsiooniprogrammid, nt. Parkinsoni tõvega patsientidele. Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse korral on võimalik pakkuda teenust ka majutusega.

Tabel 10. Rehabilitatsiooniteenuste statistika perioodil 2019-2022.

Teenus	2019		2020		2021		2022	
	Arvete arv	Summa	Arvete arv	Summa	Arvete arv	Summa	Arvete arv	Summa
Sotsiaalne rehabilitatsioon	1350	295 761	1393	267 454	1322	269 536	1286	274 175
Tööalane rehabilitatsioon	360	77 212	198	43 075	221	41 441	221	37 590
KOKKU	1710	372 973	1591	310 529	1543	310 977	1507	311 765

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

Rehabilitatsiooniteenuste kasutajate seas on kõige enam lapsi. Eelnevast tabelist nähtub, et võrreldes omavahel arvete üldarvu perioodil 2019 – 2022, on esitatud arvete arv 2022. aastaks vähenenud umbes 11,9%. Kui võrrelda osutatud teenuste rahalist väärtust perioodil 2019 – 2022, on see langenud ligi 16,4%. 2020-2022 on teenuse osutamise mahud nii arvete osas kui ka rahalises väärtuses olnud suhteliselt stabiilsel tasemel. Rehabilitatsiooniteenuste mahtusid viimastel aastatel on koroonakriis oluliselt mõjutanud, kuna teenuste osutamisel oli esimeseks prioriteediks Tervisekassa teenused ning seetõttu pidime rehabilitatsiooniteenuste osutamist sageli piirama.

3.2. Tervishoiuteenuste kasutamine maakonnas

2022. aasta andmetele tuginedes kasutasid Põlva maakonna elanikud ambulatoorse ravi teenustest oma maakonna haiglas kõige enam taastusravi, neuroloogia ja endokrinoloogia eriala omi. Ravi kasutamise osakaal oli eelnevalt nimetatud teenuste puhul 67,0% või enam. Mõnes muus asutuses kasutati kõige enam pulmonoloogia, psühhiaatria ja sisehaiguste teenuseid. AS Põlva Haiglas oli nende visiitide osakaal vastavalt 26,0%, 32,0% ja 32,0%.

Mõnest teisest maakonnast pärit patsiendid kasutasid AS Põlva Haiglas enim võimalust külastada sisehaiguste arsti (61,0%), kuid üle 30,0% AS Põlva Haigla ambulatoorsetest vastuvõttudest osutati mujalt maakonnast tulnud patsientidele veel ka dermatoveneroloogia ja neuroloogiaja erialadel.

Tabel 11. AS Põlva Haiglas osutatud ambulatoorsete vastuvõttude arv 2022. aastal.

Eriala	Põlva maakonna elanikele osutatud vastuvõttud	Teiste maakondade elanikele osutatud vastuvõttud	Põlva maakonna elanike ravi kasutamise osakaal	Muu maakonna elanike ravi kasutamise osakaal
Dermatoveneroloogia	1167	732	69%	31%
Günekoloogia	5062	758	87%	13%
Otorinolarüngoloogia	1023	383	73%	27%
Psühhiaatria	1697	660	72%	28%
Sisehaigused	202	322	39%	61%
Taastusravi	1291	294	81%	19%
Üldkirurgia	2971	887	77%	23%
Endokrinoloogia	1122	411	73%	27%
Kardioloogia	435	148	75%	25%
Neuroloogia	1683	883	66%	34%
Pulmonoloogia	340	49	87%	13%

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023; Eesti Tervisekassa, 2023.

1000 elaniku kohta oli Põlva maakonnas 2021. aastal psühhiaatria ambulatoorseid vastuvõtte 13 maakonna (so 13 maakonda, va Harju- ja Tartumaa) keskmisest 7,0% võrra enam. 13 maakonna keskmisest on enam vastuvõtte ka endokrinoloogia (94,0%), neuroloogia (82,0%), üldkirurgia (78,0%) ja taastusravi (25,0%) erialadel. Sisehaiguste erialal on Põlva maakonnas 13 maakonna keskmisest 15% võrra vähem ambulatoorseid kontaktvastuvõtte 1000 elaniku kohta. Keskmisest vähem ambulatoorseid vastuvõtte 1000 elaniku kohta on ka pulmonoloogia, dermatoveneroloogia, günekoloogia, kardioloogia, gastroenteroloogia ja otorinolarüngoloogiad erialadel.

AS Põlva Haiglasse pöördusid 2022. aasta andmete tuginedes maakonna elanikud päevaravis kõige enam sisehaiguste arsti ja günekoloogi vastuvõtule (osakaalud vastavalt 90% ja 88%). Seega on eelnevalt nimetatud teenuste nõudlus maakonnas suur ning sellest tulenevalt peaks neid teenuseid ka tulevikus maakonnas edasi pakkuma. Muu maakonna inimesed pöörduvad AS Põlva Haiglasse enam üldkirurgia ja otorinolarüngoloogia erialadel.

Tabel 12. AS Põlva Haiglas osutatud päevaravi teenuse arv 2022. aastal.

Eriala	Põlva maakonna inimesele osutatud päevaravi teenuse arv	Muu maakonna elanikele osutatud päevaravi teenuse arv	Põlva maakonna elanike ravi kasutamise osakaal	Muu maakonna elanike ravi kasutamise osakaal
Günekoloogia	135	19	88%	12%
Otorinolarüngoloogia	52	489	52%	48%
Sisehaigused	36	4	90%	10%
Üldkirurgia	299	198	60%	40%

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

Statsionaarsetest ravipäevadest osutatakse Põlva maakonna elanikele kõige enam esmase järelravi teenuseid (79,0% teenusest osutatud enda maakonna elanikele) ning sisehaiguste teenuseid (77,0% ravipäevadest Põlva maakonna elanikele). Esmane järelravi on maakonna inimestele oluline teenus, mida kodulähedaselt tarbida ning samuti on seda sisehaiguste aktiivravi. Muu maakonna inimesed pöörduvad AS Põlva Haiglasse enam statsionaarse taastusravi teenuste tarbimiseks, kuid kogu osutatud teenusest jääb see siiski alla 50,0%. Statsionaarne taastusravi on oluline nii Põlva maakonna kui ka ülejäänud Lõuna-Eesti inimestele, et pakkuda kompleksset aktiivravi järgselt kodulähedast raviteekonda.

Tabel 13. AS Põlva Haiglas osutatud statsionaarsete ravipäevade arv 2022. aastal.

Eriala	Põlva maakonna patsientide voodipäevad	Muu maakonna patsientide voodipäevad	Põlva maakonna patsientide ravi osakaal	Muu maakonna patsientide ravi osakaal
Iseseisev õendusabi	6227	2862	69%	31%
Sisehaigused	6172	1848	77%	23%
Üldkirurgia	1825	573	76%	24%
Taastusravi	389	294	57%	43%
Esmane järelravi	2999	804	79%	21%

Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

3.3. AS Põlva Haigla Esmatasandi Tervisekeskus

AS Põlva Haigla haiglakompleksi (Uus 2, Põlva linn) juurde rajatud AS Põlva Haigla Esmatasandi Tervisekeskus (edaspidi Põlva ETTK) avati 2018. aastal. Tervisekeskuse rajamiseks ehitati uus hoone AS Põlva Haigla territooriumile ning see ühendati galeriiga haiglahoonega. Esmatasandi tervisekeskuse loomine haiglaga samale alale tagab erinevate tervishoiuteenuste parema integreerituse. Põlva ETTK omanikuks ja haldajaks on AS Põlva Haigla.

Põlva ETTK teenindab kolme erineva kohaliku omavalitsuse elanikke. Teeninduspiirkonda kuuluvad Kanepi, Põlva ja Räpina vallad. 2022. aasta seisuga Põlva ETTK teeninduspiirkonna suurus kokku 2165 km². Statistikaameti andmetel elas 2022. aasta seisuga ETTK teeninduspiirkonnas 23 989 elanikku.

2030. aastal moodustavad Põlva ETTK teeninduspiirkonna rahvastikust kõige suurema osa 50-64-aastased, mis vastavalt prognoosile kahaneb. Vastavalt prognoosile suureneb sel perioodil 65-74-aastaste ja 75+ vanuses inimeste koguhulk ja osakaal. Kõikide teiste vanusrühmade hulk ja osakaal piirkonna rahvastikus kahaneb.

Loodud tervisekeskuses pakuvad esmatasandi tervishoiuteenuseid 8 perearsti ja 16 pereõde,. Teenuse osutamiseks on rajatud perearstide ja –õdede ruumid, protseduuride ruumid, koduõdede kabinet, füsioteraapia kabinet, nõupidamise ja koolituste ruum ning rekonstrueeritakse röntgeniruumid.

3.3.1. Üldarstiabi teenus

Põlva ETTK-ga liitunud kaheksa perearsti nimistutes on 2022. aasta detsembri alguse seisuga kokku 14 141 isikut. Esmatasandi tervishoiu arengukava kohaselt suureneb perearsti visiitide arv 3,3 korralt aastas 3,6 korrani aastas.

Alljärgnev tabel annab ülevaate Põlva ETTK-sse koonduvate perearstide ja pereõdede teenusmahtudest aastatel 2019 – 2030.

Arvestades rahvastikuarvu langevat tendentsi piirkonnas, prognoositakse 2030. aastaks perearstide vajaduseks 11,7 ja pereõdede vajaduseks 19,3. Põlva ETTK-s pakub teenust hetkel kaheksa perearsti. Pereõdede rolli esmatasandi terviseteenuste pakkumisel suurendatakse. Perearstide vastuvõttude arvu optimeerimiseks, samal ajal kui üldarstiabi teenuse kättesaadavus ning vastuvõttude arv aastas ühe inimese kohta suureneb, planeeritakse iga perearsti juurde kaks pereõde. Põlva ETTK-sse planeeriti vajalikud ruumid 18 pereõde tarbeks, sest esialgu planeeriti keskusega liituma 9 perearsti.

Tabel 14. Perearsti ja –õe teenusmahud aastatel 2019 – 2030.

Näitaja	ETTK avamisel (2019)	5 aastat peale avamist (2024p*)	2030p
Perearstide arv	7	9	9
Pereõdede arv	14	18	18
Nimistute suurus	14 246	13 713	13 099
Perearsti vastuvõttude arv	64 700	62 300	60 255
Pereõe vastuvõttude arv	34 190	32 900	31 500
Külastuste arv aastas ühe patsiendi kohta (perearst ja pereõde)	6,9	6,9	7,0

*p – prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

Teadaolevalt jäävad Põlva ETTK teeninduspiirkonnas eraldiseisvana alles Ahjal, Kanepis, Lahedal, Moostes ja Räpinas tegutsevad perearstipraksised. Soovi korral on neil võimalik olemasoleva terviskeskusega liituda.

Teraapiafondi arvelt on perearstidel võimalik sisse osta mitmeid teenuseid (nt logopeed, füsioterapeut, psühholoog jms), seni on ostetud teenuseid AS Põlva Haiglalt.

3.3.2. Koduõendusteenus

Koduõendusteenuse eesmärgiks on patsiendi tervisliku ja funktsionaalse seisundi säilitamine ja võimalusel parandamine läbi toetava eesmärgipärase õendusabi osutamise. Eesti Tervisekassa andmetel pakuvad koduõendusteenust Põlva ETTK teeninduspiirkonnas AS Räpina Haigla, AS Põlva Haigla, OÜ TNP Konsultatsioonid, AS Südamekodud ja Riia Palm Õendusabi. Järgnev tabel annab ülevaate koduõdede prognoositud vajadusest ja teenusmahtudest aastani 2040. Aluseks on võetud teenusmahud aastatel 2020-2022 ning prognoosid on tehtud võttes arvesse nii rahvastiku kogumuutuse prognoose kui ka teenuse tarbimist vanusrühmades 0-64 ning 65+ eluaastat. Vaadates koduõenduse teenuse kasutajate profiile tuleb välja, et lõviosa teenusest osutatakse 65+ vanuserühmas. Ehkki rahvastiku prognoosid näitavad Põlva maakonna elanike arvu vähenemist, tuleb kindlasti arvesse võtta ka asjaolu, et nendes prognoosides nähakse ka selget 65+ vanuserühma kasvu maakonnas.

Tabel 15. AS Põlva Haigla keskmine koduõenduse teenusmahtude statistika aastatel 2020-2022 ja prognoos perioodiks 2030-2040, võttes arvesse vanuselist komponenti 0-64 ja 65+.

Näitaja	3a keskmine	2030p*	2040p
Koduõendusteenusel olevate isikute arv	74	81	85
Ravijuhtude arv aastas kokku	384	421	440
Teenuste hulk aastas kokku	2665	2933	3072

*p – prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla arvutused; Eesti Tervisekassa, 2023.

Põlva ETTK-sse koonduvad koduõed jäävad esmajärjekorras teenindama perearstide nimistutesse kuuluvaid patsiente. Ülejäänud piirkonna teenusvajaduse katavad AS Põlva Haiglas töötavad koduõed. Põlva ETTK-sse kavandatakse koduõed, et tagada teenuspiirkonnas elavatele patsientidele teenuse kättesaadavus vajalikus mahus.

3.3.3. Füsioteraapia teenus

Esmatasandi füsioteraapia teenuseks loetakse esmast konsultatsiooni, kergemate traumade ja valusündroomide ravimist (juhud, kus taastusraviarsti sekkumine ei ole vajalik). Ambulatoorse ravi füsioteraapiateenuseid teostab piirkonnas AS Põlva Haigla. Erafüsioteraapiateenust (sh kodused seansid) pakub OÜ Teraapiagrupp.

3.3.4. Ämmaemanda teenus

Ämmaemanda iseseisvaid vastuvõtte teostab piirkonnas AS Põlva Haigla. Ambulatoorse günekoloogiasteenuse Tervisekassa lepingupartneriks oli 2022. aastal ainult AS Põlva Haigla. RAKE uuringu kohaselt oli rahvastiku arvu järgi aastal 2011 vaja Põlva ETTK teeninduspiirkonda 2,2 ämmaemandat, kuid arvestades sünnituseas olevate naiste arvu vähenemist piirkonnas, prognoositakse 2030. aastaks ämmaemandusteenuse vajaduseks 1,5 kohta. Põlva tervisekeskuse teeninduspiirkonna naistele pakub ämmaemandusteenust AS Põlva Haigla.

3.3.5. Vaimse tervise õe teenus

Vaimse tervise õde on erioskuste ja teadmistega õendusala spetsialist, kes osutab elanikkonnale õendusabi reaalsete ja potentsiaalsete vaimse tervise probleemide puhul ning tegeleb vaimse tervise alase edendus- ja ennetustööga. Vaimse tervise õde osutab õendusabi kas iseseisvalt või koos eriarstiga, teeb koostööd teiste tervishoiumeeskonna liikmetega ning

vajaduse korral ka sotsiaalspetsialistidega. Tervisekeskuses pakuvad vaimse tervise õe teenust hetkel AS Põlva Haiglas töötavad spetsialistid.

3.3.6. Sotsiaalnõustamise teenus

Sotsiaalnõustamine on teenus, mis on suunatud isikule või perekonnale, kelle iseseisev toimetulek argielus on sotsiaalsete, majanduslike, tervislike või psühholoogiliste tegurite tagajärjel häirunud või häirumas. AS Põlva Haiglas pakub taastusravi osakond sotsiaalnõustamise teenust, mille raames annab sotsiaaltöötaja isikule vajalikku teavet tema sotsiaalsetest õigustest ning abistab isikut konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel, soodustamaks igapäevaeluga toimetulekut. Üks osa sotsiaalnõustamisest on ka lähivõrgustiku aktiveerimine.

3.3.7. Ambulatoorsed eriarstiabi teenused

AS Põlva Haigla baasil osutatakse teenust ETTK vajalikus mahus kõigil erialadel, millel haigla osutab ambulatoorset eriarstiabi teenust, sh:

- üldkirurgia;
- sisehaigused;
- otorinolarüngoloogia;
- günekoloogia;
- dermatoveneroloogia;
- psühhiaatria;
- taastusravi;
- neuroloogia;
- kardioloogia;
- endokrinoloogia;
- uroloogia;
- pulmonoloogia;
- pediatría;
- töötervishoid;
- diagnostika.

Välja toodud teenuste sihtrühmaks on kõik Põlva ETTK teenuspiirkonna elanikud.

4. Ravimahtude planeerimine aastani 2030

Ravitegevuse mahtude planeerimisel võtab haigla juhtkond arvesse nii tervishoiupoliitika arengusuundi, sh Põlva maakonnale koostatud tervishoiuteenuste prognoosi, vastutuspriirkonna rahvastikunäitajaid, viimaste aastate tervishoiustatistikat, tervishoiuteenuste osutamist reguleerivaid õigusakte kui ka erialade arengukavasid. Prognooside aluseks on võetud tervishoiuteenuste osutamine aastatel 2020-2022, mida on tugevasti mõjutanud COVID-19. Günekoloogia teenuste mahtusid on mõjutanud sünnitusteenuse ümberprofileerimine aastast 2020.

Rahvastikuanalüüsist (vt ptk 2.2. ja 2.3.) selgus, et Põlva maakonna rahvaarv on langustrendis, vähenedes prognoosi kohaselt aastaks 2040 võrreldes aastaga 2022 ligi viiendiku võrra. Seejuures prognoositakse aga 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaalu kasvu maakonnas 2040. aastaks lausa 35,2%-ni.

Koostöös TÜ Kliinikumi ning Põlvamaa kohalike omavalitsustega on aastaks 2030 välja arendatud eeskätt Põlva maakonna elanikkonna teenindamiseks kaasaegne keskus, kus osutatakse nii ambulatoorset (s.h päevaravi) kui statsionaarset eriarstiabi ja ambulatoorset kui statsionaarset õendusabi. Lähtudes optimaalsest töökorraldusest pakub haigla eriarstiteenuseid ka Räpina Tervisekeskuses. Haigla pakub esmatasandi teenuseosutajatele infrastruktuuri, erinevaid meditsiinilisi ja mittemeditsiinilisi tugiteenuseid ning eriarsti konsultatsiooni võimalust. Haigla labor, piltagnostika ning funktsionaaldiagnostika teenistus on ühiskasutuses perearstidega. Haigla korraldab taastusravi teenuste pakkumise nii eriarstiabi, esmatasandi kui ka õendusabi raames ning pakub haigla baasil kogu maakonnale iseseisva ämmaemandusabi, iseseisva õe vastuvõttu ja koduõendusabi teenuseid koostöös esmatasandiga. AS Põlva Haigla eesmärk on pakkuda kvaliteetset taastusravi Lõuna-Eestis. Lisaks tervishoiuteenustele pakub haigla nii sotsiaalse- kui tööalase rehabilitatsiooni teenuseid ja töotervishoiuteenuseid (kasutades haigla poolt pakutavaid diagnostika võimalusi) ning toimub töövõime hindamine.

Järgnevalt on koostatud statsionaarse ravitegevuse, päevaravi vastuvõttude arvu ja ambulatoorsete visiitide arvu prognoosid aastani 2040 (vt tabelid 16, 17 ja 18). Vastavalt haigusjuhtude jagunemisele erialade järgi aastatel 2020-2022 on tuletatud haigusjuhtude ja visiitide arvu prognoosid erialade lõikes perioodiks 2030-2040, võttes aluseks lisaks Statistikaameti rahvastikuprognoose.

Võttes arvesse voodihõive, ravikestuse ja hospitaliseeritute keskmisi väärtuseid aastatel 2020-2022, on erialade lõikes tuletatud vajalik voodikohtade arv vastavalt valemile:

Voodite vajadus = $(N_h \times ALOS) / (365 \times BO)$, kus

Nh - hospitaliseerimiste arv aastas

ALOS (average length of stay) - keskmine ravikestus

BO (bed occupancy) – voodihõive

Statsionaarse ravi pakkumine toimub paindliku/avatud voodifondi alusel nii sisehaiguste kui ka kirurgiliste patsientide, sh päevakirurgia patsientide hospitaliseerimiseks (max 60 voodit). Spetsialiseeritud taastusravi pakutakse kuni 14 voodil. Kergemate infektsioonhaigustega patsientide ja hospitaalinfektsiooniga patsientide eraldamiseks on haiglas vähemalt 2 ühekohalist palatit igas osakonnas.

Peamised sihtrühmad eriarstiabi statsionaaris:

- erakorralist abi vajavad patsiendid ööpäevaringselt;
- krooniliste haiguste ägenemised (patsiendid nii kodust kui õenduosakonnast);
- sisehaiguste ja üldkirurgia erialadel plaanilist ravi vajavad patsiendid;
- üldkirurgias ja günekoloogias plaanilist päevakirurgia operatsiooni vajavad patsiendid;
- kõrgema etapi haiglatest saadetud järelravi patsiendid, kelle elukoht on üldjuhul Põlva maakond;
- AS Põlva Haigla enda poolt osutatud aktiivravi järgsed aktiivset taastusravi ja krooniliste haigustega funktsioone toetavat taastusravi vajavad patsiendid;
- kõigist Eesti piirkondadest AS Põlva Haiglasse spetsialiseeritud taastusravile saadetud patsiendid;
- statsionaarset õendusabi vajavad geriaatrilised patsiendid, hospiitsi vajavad patsiendid, aktiivravi järgset õendusabi vajavad patsiendid.

Statsionaarse töö prognoosi koostamisel on üldkirurgia alla koondatud ka günekoloogia teenus. 2030 ja 2040 prognoosi jaoks on voodihõive ning keskmine ravikestus jäetud 2020-2022 aasta keskmisele tasemele.

Allolevale tabelile tuginedes saab öelda, et suurimat kasvu hospitaliseeritute arvus prognoositakse statsionaarse õendusabi osakonnas ning sisehaiguste osakonnas. Kirurgia osakonda hospitaliseerimine püsib läbi aastate stabiilne. Kirurgiasse hospitaliseeritakse kõige tõenäolisemalt järelravi haigeid, kes on suunatud AS Põlva Haiglasse kodulähedaseks raviks. Kuna AS Põlva Haigla on oluline taastusravi teenusepakkuja Lõuna-Eestis ja maakonnas on eakate arv suurenemas, nähakse ette ka sel erialal hospitaliseeritute arvu mõningast kasvu. Tabelist on ka näha, et suurenemas on 65+ vanuses patsientide hospitaliseerimine. Järgnevas tabelis on küll aktiivravi osakonnad eraldi välja toodud, aga tõenäoline suund on ühtse aktiivravi osakonna, järel- ja taastusravi osakonna ning õendusabi osakonna suunas. Kuna AS Põlva Haigla osutab statsionaarseid teenuseid pigem eakatele patsientidele ja maakonna elanikkond on vananemas, siis on prognoosijärgne voodite suurenemine ootuspärane.

Õendusabi osakonna voodite arv võib olla ajas veelgi suurenev ning aktiivravi osakonna voodite arv stabiilsem.

Tabel 16. AS Põlva Haigla keskmine statsionaarse ravitegevuse statistika ja voodite arv aastatel 2020-2022 ja prognoos perioodiks 2023 – 2040.

Osakond			3a keskmine	2030p*	2040p
Siseosakond	Hospitaliseeritud	0-14	0	0	0
		15-64	250	243	171
		65+	919	935	1091
	KOKKU		1169	1178	1262
	Voodite arv		36	37	38
Kirurgia osakond	Hospitaliseeritud	0-14	2	2	1
		15-64	177	172	121
		65+	296	301	351
	KOKKU		475	475	473
	Voodite arv		13	16	15
Taastusravi osakond	Hospitaliseeritud	0-14	0	0	0
		15-64	45	44	31
		65+	116	118	138
	KOKKU		161	162	169
	Voodite arv		11	14	14
Iseseisev statsionaarne õendusabi	Hospitaliseeritud	0-14	0	0	0
		15-64	39	38	27
		65+	327	333	388
	KOKKU		366	371	415
	Voodite arv		36	38	40

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

Kirurgiline töö tagatakse kohapeal vähemalt plaanilisena üldkirurgia, LOR ja günekoloogia erialal ambulatoorse- ja päevaravi vormis. Keerukamad traumad ja kirurgilist sekkumist vajavad juhtumid väljaspool tavapärast tööaega, aga ka sisehaigustest õigeaegselt tuvastatud insuldid, infarktid jms seisunditega haiged viib kiirabi TÜ Kliinikumi.

Radioloogilisest diagnostikast on haiglas tagatud vähemalt röntgeni, ultraheli (günekoloogiline ja sisehaiguste ülddiagnostika ja ehhokardiograafia) ning kompuutertomograafia kohapealse tegemise võimekus (piltide lugemine võib olla sisse ostetud). Lisaks peab olema tagatud

kohapeal gastroskopia ja kolonoskopia tegemise võimekus. Ülejäänud osas toimub piltagnostika ja pakkumine koostöös TÜ Kliinikumiga. Funktsionaaldiagnostikast: EKG, HOLTER-monitooring, EKG-koormustest, spirograafia jm teenuseid.

Laboridiagnostikast tagatakse kohapeal kiireloomuliste (st vastus peab laekuma samal päeval) uuringute diagnostika. Valdavalt jääb laboriteenus kohapeale ning teenust pakutakse ka perearstidele. Lisaks pakutakse laboriuuringuid koostöös TÜ Kliinikumiga.

Lisaks eelpool mainitule peavad olema AS Põlva Haiglas kohapeal tagatud vähemalt:

- erakorraline meditsiin;
- üldkirurgia;
- sisehaigused;
- anesthesioloogia;

Lisaks osutatakse teenuseid veel järgnevatel erialadel:

- dermatoveneroloogia;
- nina-kõrva-kurguhaigused;
- oftalmoloogia, sh optometristi teenused;
- günekoloogia, sh iseseisva ämmaemandusabi teenused;
- psühhiaatria, sh vaimse tervise õe teenused nii lastele kui täiskasvanutele;
- taastusravi, sh füsioteraapia, tegevusteraapia, kliinilise psühholoogi ja logopeedi teenused.

Psühhiaatriliste teenuste osutamine on ajas järjest enam vajaminev ning oluline on tagada vaimse tervise õdede olemasolu, kes töötaksid tihedas koostöös AS Põlva Haigla Esmatasandi Tervisekeskusega.

Spetsialistide ühtlast kättesaadavust aitab tagada paindlik koostöö Tartu Ülikooli ja TÜ Kliinikum. Lisaks on AS Põlva Haigla eesmärgiks pakkuda järgmiste erialade arstide ambulatoorseid vastuvõtte:

- neuroloogia;
- endokrinoloogia;
- kardioloogia;
- pediatría;
- ortopeedia;
- pulmonoloogia;
- uroloogia.

Ambulatoorsete visiitide arvu prognoosimisel on sisehaiguste alla koondatud endokrinoloogi, kardioloogi, nefroloogi, pulmonoloogi, sisehaiguste, pediatrí, neuroloogi, üldarsti ja residendi

vastuvõetud. Kirurgia alla on koondunud uroloogia ja üldkirurgia. 2020. aastaks reumatoloogi ambulatoorseid vastuvõtte ei prognoositud ning lisanduvaid oftalmoloogi ambulatoorseid visiite osutab SA Tartu Ülikooli Kliinikum.

Tabel 17. AS Põlva Haigla keskmine ambulatoorsete visiitide arv aastatel 2020-2022 ja prognoos perioodiks 2030 – 2040, võttes arvesse nii prognoosi rahvaarvu muutuse kui ka vanuselise koosseisu osas.

Eriala	3a keskmine		2030p*		2040p	
	Arstid	Õed	Arstid	Õed	Arstid	Õed
Sisehaigused	6073	279	5743	260	4287	163
Kirurgia	3277	8	3071	7	2787	8
Günekoloogia	2734	1888	2338	1568	1962	1263
Otorinolarüngoloogia	1290	0	1161	0	1017	0
Dermatoveneroloogia	704	1364	669	1252	619	1121
Psühhiaatria	1285	187	1104	159	928	131
Taastusravi	1887	0	1679	0	1451	0
KOKKU	17 250	3726	15 765	3246	13 051	2686

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022; Eesti Tervisekassa, 2023.

Põlva maakonna rahvastiku üldisele muutusele tuginedes võib eeldada visiitide vähenemist taastusravis, kuid arvestades lisafaktoreid ning teenuse kodulähedast kättesaadavust ei saa välistada ka visiitide arvu kasvu. Nagu eelpool kirjeldatud, on Põlva maakonna elanikkond vananemas. Sotsiaalkindlustusameti 2021. aasta andmetel tehti Põlva maakonnas enim puudemääramisi Eestis – 20,4% maakonna elanikest. Järgnes Võrumaa 18,9% ning kogu Eesti näitaja oli 10,0%. Puuet määrati läbi elukaare, enim vanuritel, aga olulisel määral ka tööealistel. Vähem oluline ei ole, et Põlva maakonnas on suhtelise vaesuse määr Statistikaameti andmetel kõrge: 2021. aastal oli see 29,2% (kogu Eesti 22,8%) ning võrreldes 2020. aastaga tõusnud 2,0%. Seega Põlva maakonna elanikud vajavad kvaliteetset taastusravi teenust ja on oluline pakkuda võimalust teenuse saamiseks kodule lähedal. Lisaks soovib AS Põlva Haigla pakkuda teenust ka ümberkaudsete maakondade elanikele.

Ülejäänud erialade puhul on näha ühtlast visiitide arvu vähenemist. Siiski, arvestades krooniliste haiguste (sh ka mitme diagnoosiga juhtumeid) järjest suurenevat esinemissagedust ja sellest tulenevat koormust tervishoiusüsteemile, ei saa välistada, et sisehaiguste visiitide

arv hoopis kasvab. Siin näidatud prognoosid tuginevad pandeemiast mõjutatud aastate andmetele ning seetõttu võib tegelik vajadus lähiaastate visiitide arvudele tuginedes muutuda.

Päevaravi osutatakse AS Põlva Haiglas vähemalt järgmistel erialadel:

- üldkirurgia;
- sisehaigused, sh pediaatria;
- günekoloogia;
- nina-kõrva-kurguhaigused;
- taastusravi.

Koostöös kõrgema etapi haiglatega võib üldkirurgia raames pakkuda päevaravi kohapeal ka ortopeedia ja uroloogia eriala arstide poolt.

Tabel 18. AS Põlva Haigla keskmine päevaravi vastuvõttude arv aastatel 2020-2022 ja prognoos perioodiks 2030 – 2040, võttes arvesse nii prognoosi rahvaarvu muutuse kui ka vanuselis koosseisu osas.

Eriala	3a keskmine	2030p*	2040p
Üldkirurgia	397	364	322
Sisehaigused	29	29	27
Taastusravi	12	12	12
Otorinolarüngoloogia	95	79	64
Günekoloogia	138	114	91
KOKKU	671	598	516

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

Päevaravi vastuvõttude prognoosi kohaselt vähenevad päevaravi juhud läbi aastate. Päevaravi väheneise põhjuseks on peamiselt rahvastiku vähenemine maakonnas ning vanurite osakaalu suurenemine. Peamine päevaraviteenuste kasutamine toimub üldkirurgias, aga eakamate patsientide puhul tuleb neid sageli jätta haiglasse jälgimisele ning lõikusi ei ole võimalik teostada päevakirurgilistena. Päevakirurgiliste teenuste mahud võivad langeda ka kiiremas tempos, kuna prognooside arvestuse aluseks on võetud teenuse kasutajate arvu ja vanusegrupe ning Põlva maakonna rahvastiku muutust, mitte aga teenusesaaja täpsemat elukohta. 40% teenuse kasutajatest on aga pärit teistest maakondadest. Seega tuleb edaspidi olla valmis, et erinevate maakondade inimesed saavad ravi kodulähedases tervishoiuasutuses ning ei pruugi teenuse osutamiseks pöörduda AS Põlva Haiglasse. Samuti vähenevad

günekoloogiliste päevaravi juhtude arvud, sest peamiselt teostatakse seal protseduure noorematele patsientidele. Alates 2016. aastast teostab AS Põlva Haigla ka taastusravi päevaravi vastuvõtte. Taastusravis võiks oodata siiski vastuvõttude arvu kasvu, sest AS Põlva Haigla soovib teenust pakkuda ka ümberkaudsete maakondade patsientidele.

Kuna AS Põlva Haigla pakub kvaliteetset spetsialiseeritud statsionaarset- ja ambulatoorset taastusravi, tuuakse järgnevalt eraldi välja ka taastusravi protseduuride prognoos.

Arvestades rahvastiku kogumuutust Põlva maakonnas, võib ette näha ka taastusraviteenuste hulga mõningast vähenemist. Küll aga võib mõjutada prognoose teistest maakondadest teenusele tulevate inimeste arv.

Tabel 19. AS Põlva Haigla keskmine taastusravi protseduuride arv aastatel 2020-2022 ja prognoos perioodiks 2030 – 2040, võttes arvesse nii prognoosi rahvaarvu muutuse kui ka vanuselise koosseisu osas.

Protseduur	3a keskmine	2030p*	2040p
Füsioteraapia	26 771	26 030	24 597
Aparaatravi	453	409	356
Soojusravi (parafiin, osokeriit)	412	399	374
Vesiravi	53	52	50
Vesivõimlemine	2797	2523	2210
Massaaž	2194	2118	1976
Soolaravi	116	115	109
Logopeediline ravi	859	897	901
Tegevusravi	123	118	108
Psühhoteraapia	757	656	550
KOKKU	34 535	33 316	31 234

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

5. Tervishoiutöötajate vajadus

AS Põlva Haigla arengu kujundajateks on eelkõige haigla töötajad, mistõttu on haigla üheks olulisemaks prioriteediks tagada töötajate arenguvõimalused, rahulolu ja motiveeritus.

AS Põlva Haiglas on kas osalise või täiskoormusega 303 töölepingulist töötajat, millele lisanduvad võlaõigusseadusliku lepingu alusel töötajad, kes on AS Põlva Haiglas tööl väikese koormusega ning kelle põhitöökoht on mujal haiglas. 2021 aasta alguse seisuga oli AS Põlva Haiglas täidetud 21,8 arsti ja 3 abiarsti ametikohta. Ödede täidetud ametikohtade arv oli aasta

alguse seisuga 56,1, hooldustöötajatel 44,3, meditsiinilisel tugipersonalil 51,9 (sh proviisor, farmatseut, ämmaemandad, radioloogiatehnikud, bioanalüütikud, taastusravi ja rehabilitatsioonispetsialistid) ning mittemeditsiinitöötajatel, sh majanduse ja administratsiooni töötajatel, 42,6. Personalikulud moodustasid 2021. aasta eelarve kogukuludest 66% ehk enam kui 6,2 miljonit eurot.

All olevas tabelis on prognooside aluseks võetud täidetud ametikohtade arv. Radioloogiatehnikutel on kasutatud prognoosides koefitsienti, sest 2021 alguse seisuga oli ametikohtade arv alatäituvuses. Samal aastal alustas kompuutertomograaf tööd ööpäevaringselt, mis suurendas personali vajadust. Et aga tabelis kajastatud numbrid on aasta alguse seisuga ning ei võta arvesse aasta jooksul liitunud töötajaid, on prognoosides arvesse võetud täidetud valveringi jaoks vajalike ametikohtadega. Lisaks peab arvesse võtma, et tabelis välja toodud arstide hulka kuuluvad nii ambulatoorset vastuvõttu tegevad arstid, statsionaaris töötavad kui ka valveringe katvad arstid. Seega on arstide koguarv suur ning näitab kogu haigla toimimist, mitte üksiku statsionaarse osakonna tööd. Näiteks kirurgiaosakonnas on lisaks üldkirurgidele arvestatud ka ortopeedid, anesthesioloogid ning AS Põlva Haigla struktuuris kuulub ka dermatoveneroloogia kirurgiaosakonna alla. Seega on erinevaid profile vaadates prognoosid realistlikud.

Tulevikus haigla olulist personali koguarvu vähenemist ette ei näe. Võttes arvesse vaid rahvastikuprognosi muutuse, väheneb teatud määral personali arv ka taastusravi osakonnas, kuna aga AS Põlva Haigla on üheks peamiseks kodulähedaseks kvaliteetse taastusraviteenuse pakkujaks Lõuna-Eestis, võib seal hoopis personali suurenemist ette tulla. Ülaltoodud tabelis on aga kajastatud andmed vaid rahvastikuprognosist lähtuvalt. Üldjoontes väheneb arstide arv ning suureneb spetsialistide ja õendustöötajate hulk. Spetsialistide ühtlast kättesaadavust aitab tagada paindlik koostöö Tartu Ülikooli ja TÜ Kliinikumiga.

Tabel 20. AS Põlva Haigla töötajate arv 2021. aasta alguse seisuga ja prognoos aastateks 2030 – 2040.

Personal	2021	2021	2030p*	2040p
	Töötajate arv	Täis-tööajale taandatud	Töötajate arv	Töötajate arv
Administratsioon	15	13,6	12	11
Köök	10	9,9	9	8
Haldusosakond	14	11,4	10	9
Kirurgiaosakond	49	36,8	34	29
Arstid	12	5,3	5	4
Õed	19	16,5	15	13
Hooldajad	15	13	12	10
Õde-perenaine, koristajad	3	2,1	2	2
Sise, EMO, taastuse statsionaar, funktsionaal-diagnostika, õendus	134	91,1	82	70
Arstid	30	13	12	10
Abiarstid	7	3	3	2
Õed	54	38,3	34	30
Hooldajad	35	31,3	28	24
Med.sekretär, psühholoog, sotsiaaltöötaja, tugipersonal	8	5,5	5	4
Taastusraviosakond ja rehabilitatsioonikeskus	47	32,8	29	26
Arstid	1	1	1	1
Õed	3	1,3	1	1
Füsioterapeudid	21	16,2	14	13
Psühholoogid	4	1,6	1	1
Logopeedid	3	2,2	2	2
Sotsiaaltöötajad	4	3,5	3	3
Tegevusterapeut, loovterapeut	2	1,1	1	1
Massöörid	3	1,9	2	1
Tugipersonal	3	1,9	2	1
Med.sekretär, administraator	3	2,6	2	2
Ämmaemendus- ja günekoloogiakeskus	7	6,1	6	5
Arstid	1	1	1	1
Ämmaemandad	5	4,1	4	3
Tugipersonal	1	1	1	1
Labor	11	7,5	7	6
Arstid	1	0,2	0,2	0,2
Laborandid, bioanalüütikud	10	7,3	7	6
Röntgen	11	5,2	6	5
Arstid	2	1,3	1	1
Radioloogiatehnik	9	3,9	5	4
Apteek	5	4,7	4	4
Proviisorid	1	1	1	1
Farmatseudid	1	1	1	1
Tugipersonal	3	2,7	2	2
KOKKU	303	219,1	199	173

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

Tabel 21. AS Põlva Haigla täiskoormusel töötavate ambulatoorne arstide vajadus 2030 – 2040.

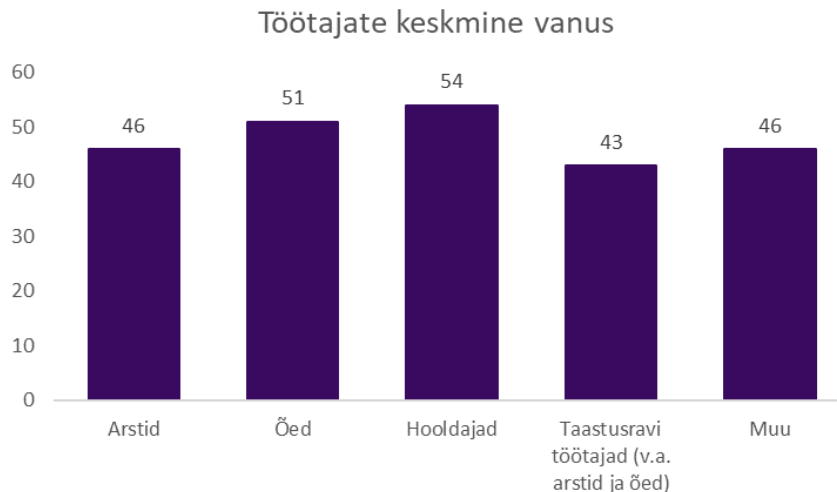
Eriala	Täiskoormusel töötavate arstide vajadus		
	2020	2030p*	2040p
Üldkirurgiateenused	3,0	2,8	2,6
Dermatoveneroloogiategenused	0,4	0,4	0,4
Otorinolarüngoloogiategenused	1,2	1,1	1,0
Psühhiaatriategenused	0,4	0,3	0,3
Sisehaiguste teenused	4,0	3,8	2,8
Günekoloogiategenused	0,5	0,4	0,0
Taastusravi	1,0	0,9	0,8
KOKKU	10,5	9,7	7,7

*p - prognoos

Allikas: AS Põlva Haigla, 2022.

Vananev personal on jätkuvalt probleemiks tervishoiu valdkonnas. Praegu on haigla põhipersonaliga kaetud, probleemiks eelpensionieas arstkond. Käesoleval hetkel ei rahulda riiklik koolitustellimus arstide tegelikku vajadust, lisaks on täiendavaks mõjuriks noorte arstide väljaränne. AS Põlva Haigla seisab samuti silmitsi vananeva personali probleemiga. Arstide keskmine vanus 2022. aastal on 46 eluaastat, õdede keskmine vanus 51 eluaastat, hooldajate keskmine vanus 54 eluaastat ning taastusravi töötajate vanus 43 eluaastat. Muu personali keskmine vanus on 46 eluaastat. Töötajate keskmine vanus kokku on 48 eluaastat.

Õendusala erialade arengukava kohaselt on oodata õendusprioriteetide osakaalu kasvu, mille allikaks on ambulatoorsete ja iseseisvate õendusabi tervishoiuteenuste mahu suurenemine. Lisaks annab õendusabi teenuste kasvule tõuke ka vananev elanikkond. Samuti suureneb õdede roll tervise edendamisel ning haiguste ennetamisel.

Joonis 5. AS Põlva Haigla töötajate keskmine vanus. (Allikas: AS Põlva Haigla 2022)

Uute eriarstide leidmine AS Põlva Haiglas toimub suuremalt jaolt haiglas praktikal viibivate abiarstide ning residentide seast. Haigla on residentuuri baasiks põhiliselt sisemeditsiini ja peremeditsiini erialadel. Haigla on praktikabaasiks ka 6. kursuse arstiüliõpilastele, taastusravi spetsialistidele, õendus- ja ämmaemanda eriala üliõpilastele, hooldajatele. Uusi õendustöötajaid leitakse peamiselt koostöös tervishoiu kõrgkoolidega õppepraktikale suunatud inimeste hulgast. Tööle võetakse vastavalt koolitatud töötajaid, kellel on sobivad isikuomadused ning kes suudavad vastutada oma tegevuse eest ja tagada klienti rahuldava teenuse. Töötaja sobivuse hindamisega tegelevad peamiselt otsesed ülemused (osakondade juhatajad, õendusjuhid), kuid arvestatakse ka kaastöötajate arvamusi ja ettepanekuid.

Töötajate koolitamine toimub Tartu Ülikooli, tervishoiukõrgkoolide ja keskhaiglate koolituskeskuste kaudu. Igal aastal koostatakse kõiki tervishoiutöötajaid hõlmav koolitusplaan, mille täitmiseks nähakse ette rahalised vahendid. Töötajaid teavitatakse võimalikest koolitustest ning selle põhjal saavad nad oma sobivad koolitused valida. Igal aastal toimub ka haiglasisesed koolitused.

6. Struktuuriüksuste loend

6.1. Meditsiinilised struktuurid

AS Põlva Haigla meditsiinilistes struktuurides on hõivatud 277 töötajat.

1. Siseosakond • Sise ja neuroloogia aktiiv- ning järelravi voodid. • Ambulatoorne: sisehaiguste, lastehaiguste, neuroloogia, kardioloogia, endokrinoloogia, pulmonoloogia, psühhiaatria, gastroenteroloogia vastuvõtud ning funktsionaaldiagnostika.
2. Kirurgia osakond • Kirurgia aktiiv- ja järelravi voodid, günekoloogia voodid, intensiivravi (I, II). • Operatsiooniplokk • Ambulatoorne: üldkirurgia, ortopeedia, kõrva-nina-kurguarsti, uroloogi, naha- ja suguhaiguste vastuvõtud.
3. Taastusravi osakond ja rehabilitatsioonikeskus • Taastusravi voodid, rehabilitatsioonikeskuse majutuse voodid. • Taastusarsti ning erialaspetsialistide vastuvõtud
4. Õendusabi osakond • Statsionaarse õendusabi voodid • Koduõendus • Koolitervishoid
5. Ämmaemandus- ja günekoloogiakeskus • Rasedate jälgimine • Günekoloogiline nõustamine ning päevaravi (sh. operatiivne sekkumine) • Iseseisev ämmaemandusteenus
6. Labor • Vajalikud laborianalüüsid • Verepank
7. Radioloogia • Ööpäevaringne röntgen ja kompuutertomograafia • Ultraheliuuringud
8. Erakorralise meditsiini osakond • Ööpäevaringne vältimatu abi
9. Infektsioonikontroll
10. Töötervishoid

Joonis 6. AS Põlva Haigla meditsiinistruktuuride loend. (Allikas: AS Põlva Haigla, 2023)

6.2. Tugiteenused

AS Põlva Haigla apteegis töötab 5 inimest, haldusosakonnas 14 töötajat, köögis on hõivatud 11 inimest ning administreerimisega tegeleb 15 töötajat.

Joonis 7. AS Põlva Haigla tugistruktuuride loend. (Allikas: AS Põlva Haigla, 2023)

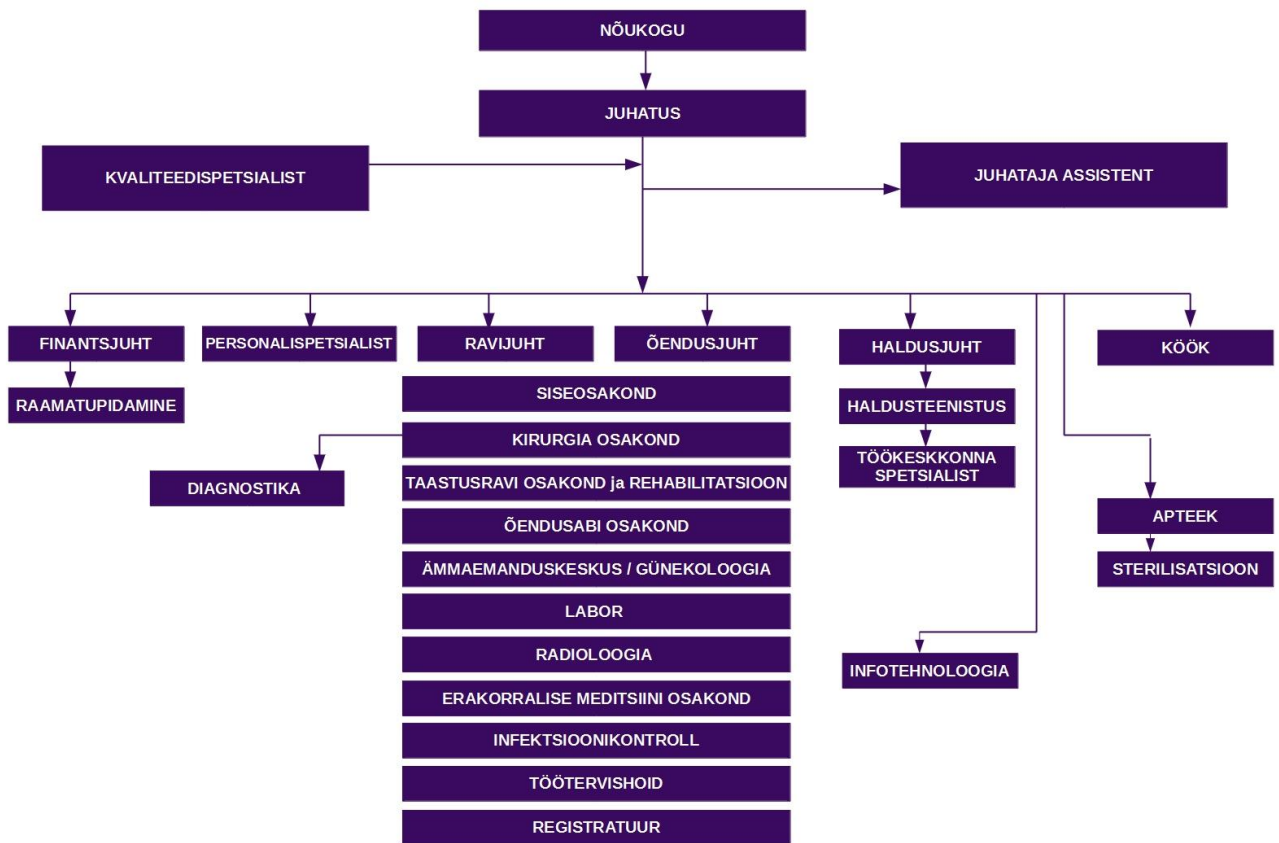
7. Juhtimine

Oma tegevuses juhindub AS Põlva Haigla põhikirjast, tervishoiuteenuste korraldamise seadusest, ravikindlustuse seadusest, võlaõigusseadusest, töölepingu seadusest ja kõigist teistest Eesti Vabariigis tervishoidu reguleerivatest määrustest ja kehtivatest õigusaktidest. Organisatsiooni juhtivad organid on üheliikmeline juhatus ja kuueliikmeline nõukogu. AS Põlva Haigla juhatuse liige on Margot Bergmann.

Haigla nõukogu on 6-liikmeline ja sellesse kuuluvad järgmised inimesed:

2017. aasta esimeses pooles võrgustus AS Põlva Haigla SA Tartu Ülikooli Kliinikumiga, misjärel sai Tartu Ülikooli Kliinikum 51% aktsiate omanikuks, samuti muutus nii nõukogu kui selle valik. Pärast juriidilist võrgustumist on nõukogus kuus liiget, kellest kolm määrab Põlva Vallavalitsus ning kolm Tartu Ülikooli Kliinikum. Nõukogu esimees pärineb Tartu Ülikooli Kliinikumist.

AS Põlva Haigla on seadnud eesmärgiks ka liikumise enam keskkonnasäästliku eluviisi poole ning seeläbi haigla poolt tekitatud CO₂ jalajälje vähendamise ning energiatõhusate lahenduste väljatöötamise. Selle jaoks on AS Põlva Haigla ära kaardistanud aastase CO₂ jalajälje ning alustanud EMAS keskkonnajuhtimissüsteemi taotlemisega. Alates 2021. aastast on AS Põlva Haigla Rohelisem Põlvamaa võrgustiku liige ning oma tegevustes lähtub Põlvamaa tunnuslausele “Põlvamaa - rohelisem elu” ja kannab edasi Põlvamaa arengustrateegias 2035+ kirjeldatud põhimõtteid.

Joonis 8. AS Põlva Haigla funktsionaalne struktuur. Allikas: AS Põlva Haigla, 2023.

8. Töökorraldus

Sisehaiguste, üldkirurgia, taastusravi, ämmaemandusabi ja günekoloogia raames teenuste osutamisel ning teenuste osutamisel lastele lähtutakse Eestis aktsepteeritud ravi- ja patsiendikäsitlusjuhenditest.

Kõigi AS Põlva Haiglas kohapeal osutatavate erialade osas on peale võrgustumist SA Tartu Ülikooli Kliinikumil ja AS Põlva Haiglal (vajadusel ka teiste kõrgema etapi haiglatega) kirjalikult kokku lepitud:

- patsiendikäsitlus, st mõlema haigla vastutusvaldkonnad;
- konsultatiivse koostöö põhimõtted ja korraldus;
- infovahetuse põhimõtted ja korraldus;
- patsientide teavituse korraldus;
- patsientide haiglatevahelise transpordi korraldus.

Põlva maakonna perearstide, AS Põlva Haigla ja TÜ Kliinikumi vahel toimib e-saatekiri ja e-konsultatsiooni teenus.

Patsientidele pakutakse koostöös perearstidega koduõendusteenuseid ja koduse füsioteraapia teenuseid. Koolitervishoiuteenust osutavad osad perearstid ning AS Põlva Haigla.

Läbi patsiendiportaali kasutuselevõtu pakuvad kõik maakonna tervishoiuteenuste osutajad patsientidele juhiseid haigustega toimetulekuks ning otsustustuge tervishoiuteenuste kasutamiseks eesmärgiga patsiendid koheselt õigele teenusele suunata.

9. Arengukava koostamise alused

AS Põlva Haigla funktsionaalse arengukava I etapi koostamise aluseks on võetud järgmised allikad:

1. Arstide erialade arengukavad. Sotsiaalministri määrus nr 159 28. detsembrist 2001. a.
2. AS Põlva Haigla arengusuunad, 2016, 9 lk.
3. AS Põlva Haigla esmatasandi tervisekeskuse arengukava, 2016, 29 lk.
4. AS Põlva Haigla kvaliteedikäsiraamat, 2014, 37 lk.
5. Eesti Tervisekassa arengukava 2014-2017, Eesti Tervisekassa, 23 lk.
6. Eesti Tervisekassa statistika, 20.12.2022.
7. Eesti Statistikaameti andmebaas, 22.08.2022.
8. Haiglavõrgu arengukava. Vabariigi Valitsuse määrus nr 105 2. aprillist 2003. a.
9. Jürisson M, Pisarev H, Uusküla A, et al. Prevalence of chronic conditions and multimorbidity in Estonia: a population-based cross-sectional study. BMJ Open 2021;11:e049045. doi:10.1136/bmjopen-2021-049045
10. Põlva maakonna arengukava 2015 – 2020, 2015, 50 lk.
11. Põlvamaa Arengustrateegia 2035+, 30.01.2023
12. Põlvamaa. Maakonna tervise ja heaolu ülevaade 2022, 30.01.2023
13. Rahvastikuregistri andmebaas, 20.01.2017.
14. Sotsiaalkindlustusamet, statistika ja aruandlus:
<https://sotsiaalkindlustusamet.ee/et/asutus-kontaktid/statistika-ja-aruanne> (viimati külastatud 20.12.22)
15. Sotsiaalministeeriumi tervishoiuteenuste osutamise prognoos.
16. Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika andmebaas, 20.12.2022
17. Tervishoiuteenuste korraldamise seadus. Riigikogu seadus nr 284 9. maist 2011. a.
18. Õendusala erialade arengukavad. Sotsiaalministri määrus nr 99 5. augustist 2002. a.

Kokkuvõte

Käesoleva dokumendi eesmärgiks on anda ülevaade AS Põlva Haigla hetkeolukorrast ning võimalikest arengusuundadest perioodil 2023-2040. Dokument on sisendiks funktsionaalse arengukava II etapile, mille alusel otsustatakse AS Põlva Haigla hoone arendustegevused.

AS Põlva Haigla teeninduspiirkonnaks on Põlva maakond rahvaarvuga 23 989 (2022 seisuga). Elanike üldarv on küll langustrendis, kuid 65+ aastaste inimeste osakaal näitab kasvutrendi.

AS Põlva Haigla pakub nii piirkondliku kui ka regionaalse tähtsusega teenuseid. Teenuste mahud on kooskõlas Eesti tervishoiuvaldkonna arengusuundadega, mille kohaselt statsionaarse ravi mahud vähenevad ning ambulatoorse ravi olulisus kasvab.

Ravitegevuse mahtude prognoosimisel võeti arvesse tervishoiupoliitika arengusuundi, vastutuspiirkonna rahvastikunäitajaid, viimaste aastate tervishoiustatistikat, tervishoiuteenuste osutamist reguleerivaid õigusakte ning erialade arengukavasid.

Personali osas on suurimaks probleemiks vananev töötajaskond. Sellest tulenevalt tegeletakse aktiivselt personali värbamisprotsessi arendamise ja personali motiveerituse tagamisega.

AS Põlva Haigla tegeleb järjepidevalt arendustegevustega. Olulisemateks tulevikusuundadeks on koostöö arendamine SA Tartu Ülikooli Kliinikumiga, muutumine arvestatavaks kvaliteetse taastusraviteenuse pakkujaks Lõuna-Eestis ning tervisekeskust toetavate teenuste arendamine. Strateegiliste eesmärkide elluviimiseks tegeletakse aktiivselt kõigi põhiprotsesside arendamisega.

Koostajad:

AS Põlva Haigla

algne dokument: Civitta Eesti AS

dokumendi uuendamine: AS Põlva Haigla